

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 6 — TELEFON: 31-32, 31-33, 31-34, 31-35 in 31-36 — *Bela vrata dan opoldne* — Mesečna naročnina 12.— Bz.
EKSKLJUCIJSKO ZASTOPSTVO na oglaševanje in izdajanje: *Unione Pubblicità Italiana S. A., MILANO*

Članki pri političnem delovanju
Ljubljana Nov. 10-33

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: *Unione Pubblicità Italiana S. A., MILANO*.

Bombardiranje pristanišč v Bizerti in Susi

Pogodene so bile izkrcevalne ladje in manjša petrolejska ladja — 9 sovražnikovih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. maja naslednje 1098. vojno poročilo:
Italijanska in nemška letala so napadla pristanišča Bizerto in Susi in zadela z bombami izkrcevalne ladje in majhno petrolejsko ladjo.

Med pomembnimi letalskimi napadi sovražnika na otok Pantellerio, ki niso povzročili niti žrtve niti škode, je obrambno topništvo uničilo 5 letal.

Nadaljnji letalski napadi na kraje na Sardiniji in na Siciliji so poškodovali nekaj poslopij. Naši lovci so v bojih sestrelili dve letali, medtem ko sta dva bombnika tresla na tla, zadeta od strelcev obrambnih baterij v bližini S. Antioea in Decimomannu.

Dva naša lovca se nista vrnila na oporišče.

Špansko priznanje italijanskim letalcem

Madrid, 28. maja. S. Tukajšnji tisk se vedno z občasnim komentarjem bombardiranja vojaških objektov v Italijanski vzhodni Afriki in v Sudanu. Tisk poudarja izreden moralni pomen podjetja, kakršno je mogoče samo z najboljšo popolno tehnično organizacijo in z odličnim materialom ter hrabrostjo pilotov. List »Alcazar« opozarja v tehničnem članku na izredno kakovost letal »S-32« ter omenja izredna druga država podjetja s temi letali, kakor napad na petrolejske naprave na otoku Bahreinu, polet iz Rima v Tokio in prejšnje polete v italijansko vzhodno Afriko. Hvalijo hrabrost fašističnih pilotov, pišejo listi, da je pojav italijanskih letal nad Italijansko vzhodno Afriko obljuba za povratek na to področje.

Maroški list o borbi proti anglosaški plovbi

Tetuan, 28. maja. S. Maroški list »Barididi Esaba« piše v uvodniku o stanju zavezniške plovbe na Sredozemskem morju in poudarja, da so zadnji letalsko-morski uspehi Osi v borbi proti anglosaški konvojem ob severnoafriški obali navzlic osvojitvi Tunisa resno ogrozili pomorske zveze med zaveznicami v zapadnem Sredozemskem morju. Zaradi stalne in učinkovite budnosti Osi je prehod skozi Sicilski preliv še vedno skrajno tvegan.

Junaška smrt rezervnega bersaljskega poročnika Giuseppa Libassija

Rim, 28. maja. S. Bersaljski rezervni poročnik Giuseppe Libassi iz Palermo, civilni komisar v Savniku (Črna gora), ki so ga uporniki ustrelili, je bil po smrti odkovan z zlato kolajno. Zgodovina zasedbe balkanskega ozemlja mu vsebovala strani slave in junaštva, ko bodo napisana junaštva, ki delajo čast vsemu narodu. Poročnik Libassi je odšel iz svojega bivaljskega uradno v Zabljak. Ko se je mudil v vojašnici finančne straže, so ga napadli uporniki, ki so obkolili hišo in pozvali vsa posadka, naj se preda. Poročnik Libassi je na poziv odgovoril s strelci iz svojega revolverja, ter se je branil s svojimi malostrelnimi močmi do zadnjega naboja. Bil je ujet in je skušal dvakrat pobegniti, toda ni mu uspelo in ostal je ujetnik upornikov. Zaslusil so ga večkrat, na vprašanja sovražnika pa je odgovarjal kot italijanski vojak, ki veruje v uspeh in svetost stvari, za katero se bori. Uspelo mu je po telefonu sporočiti poveljniku našega polka, kje se nahaja. Zahteval je, naj se ta kraj bombardira, da se bo položaj razčistil. Ko se je 6. avgusta l. 1941 blizala osvobodilna prednja straža, je vedel, da je njegova usoda zapечатena. Zato se je vedro poslovil od svojih moči in dejal: »Žame je vse končano!

Švicarski tisk o odpornosti italijanskega prebivalstva

Bern, 28. maja. S. Švicarski listi prikazujejo v dopisih iz raznih glavnih mest letalsko vojno. Dopisnik iz Rima piše, da je treba priznati, da civilno prebivalstvo v prizadetih italijanskih mestih v tem trenutku izpričuje veliko sposobnost za prilagoditev in velike civilne vrline.

Ustanova vojvode d'Aosta

Rim, 28. maja. S. Ustanovljena je bila »Ustanova Nj. Vis. Amedeja Savojskega vojvode d'Aoste« s sedežem v Neaplju. Banca d'Italia je ustanoviteljica ustanove s kapitalom 250 tisoč lir, ki bo porabljen za stipendije dijakom vojaške šole v Neaplju, katere gojence je bil tudi umrl d'Aosta. S tem se je Banca d'Italia poklonila spominu Nj. Vis. vojvode d'Aosta in ovekovečila slavn lik junaškega branilca Amba Alagija.

Zahvala švedske italijanski vladi

Stockholm, 28. maja. S. Lit »Allehanda« izraža zahvalo švedske italijanski vladi, ki je darovala švedski državi zemljišče, na katerem je zgrajen švedski zavod v Rimu. Italijani in Švedi, piše list, so se vedno spoštovali in odnosi med obema državama so bili vedno odlični. Te dni je italijanska država dokazala svoje prijateljske do naše države. Podaritev zemljišča ni običajno dejanje, temveč dokaz o lepem kulturnem sodelovanju med obema narodoma, ki imata iste ideale na področju kulture in umetnosti.

Švedski list o odnosih med Italijo in Albanijo

Stockholm, 28. maja. S. Rimski dopisnik »Stockholms Tidningen« piše, da Italija ni proglasila samo, da morajo veliki in mali narodi enakovredno in brez zadržkov sodelovati, temveč je tudi dejansko izvajala to politično načelo in sicer v Albaniji. Dopisnik poudarja, da je italijansko zadržanje do Albanije zelo liberalno in daje tej balkanski državi kar največjo neodvisnost. Ob zaključku pravi dopisnik, da je Albanija v pravnih odnosih z Italijo v enakem položaju kakor Islandija z Dansko pred vojno.

Pozdrav italijanske mornarice japonski

Rim, 28. maja. S. Ob 32-letnici pomorske zmage pri Cusi in ob prazniku japonskega pohoda je admiral Arturo Riccardi, podtajnik v mornariškem ministru, poslal japonski mornarici tople čestitke, v kateri poudarja žilavost, s katero se japonski mornarji ob strani italijanskih in nemških tovarišev borijo v tej mogočni vojni, od katere je odvisna svoboda narodov. Poslanica omenja junake Port Arthurja, Cusi, Pearl Harbourja in Filipinov. Iz vrste teh junakov izhaja tudi admiral Jamamoto, ki je junaško padel v prvi črti. Topli pozdrav italijanske mornarice se zaključuje z izjavo, da se japonski mornarji borijo skupno z italijanskimi in nemškimi za novi svetovni red.

Tokio, 28. maja. S. Kr. veleposlanik Italije se je podal ob spremstvu Kr. mornariškega atašea v mornariško ministru, kjer ga je sprejel minister šimada. Temu je veleposlanik Italije sporočil, da je Nj. Vel. Kralj in Cesar odlikoval velikega admirala Jamamoto z najvišjim vojaškim odlikovanjem. V Ducejevemu imenu je veleposlanik izrazil sožalje ob žalovanju japonske mornarice. Minister šimada se je zastopniku Italije zahvalil v imenu japonske mornarice za visoko počastitev velikega admirala Jamamoto in je naprosil veleposlanika, naj se zahvali Duceju za sožalje. Kr. veleposlanik se je nato poklonil ob krsti velikega admirala v mornariškem krožku.

Razprava senatne komisije o šolstvu

Rim, 28. maja. S. Pod predsedstvom senatorja Belluza in ob navzočnosti ministra za narodno vzgojo se je sestala komisija za narodno vzgojo in ljudsko kulturo v senatu ter razpravljala in odobrila zakonske osnutke, tičeče se oseba šol v pokrajini, ki so bile priključene Kraljevini Italiji (poročevalce Orano). Verjeto je, da bo narodnega spomenika v Bussetu (poročevalce Sammartino), plačevanja šolskih taks za učence, ki se oddelijo (poročevalce Spasiano). Razen predsednika, ministra in poročevalcev so se razprave udeležili senatorji Costamagna, Rubino, Caratolo, Centile, Maraviglia in Balbino Gugliano.

Volk je menjal samo dlako

Razpust Kominterne ni odstranil nezaupanja v boljševiško nevarnost

Monakovo, 27. maja. S. »Münchner Neueste Nachrichten« poudarjajo, da človeštvo še naprej prevzema groza zaradi zločinov, ki kažejo pravo sliko boljševiške pošasti, med tem ko skuša Moskva na vse kriplje dokazati svetu, da je s teatralno razpustitvijo Kominterne obenem s kožo spremenila tudi nprav in vstopila v vrste poštenih ljudi. Po Katynu je sedaj na vrsti odiseja 60.000 Estoncev, ki so jih Stalinski rabi izgrajili s silo domovom in jih internirali v Sovjetski zvezi, kjer je večina že pomrla zaradi lakote, slabega ravnanja in mraza. Vemo tudi, nadaljuje list, da so se na Letonskem in v Litvi ponavljali isti zločini, in vemo, da je samo nastop nemških čet v juniju l. 1941 preprečil uresničitev peklenškega boljševiškega načrta za popolno uničenje narodov vseh treh baltičskih držav. Ti nesrečneži bi bili poslani v množicah v Sovjetsko zvezo, kjer bi jih trpinčili in pobijali kakor na tisoče Rumunov iz Bukovine in Besarabije. Kruti usodi so lahko ušli samo Finci, ki so do zadnjega moza izpraznili narodno ozemlje, ki je bilo prepusteno Moskvi v marcu l. 1940. Svet je tako dobil blede predstavo, kakšna bi bila jutrišnja Evropa, če bi boljševizem z bratsko pomočjo nad vse civiliziranih anglosaških demokracij obveljal na boljši. Sovražni tisk o vsem tem ne ve ničesar ter je v glavnem zaposlen s tem, da kadri Kremlju in njegovemu temnemu poglavarju.

Sofia, 28. maja. S. »Zora« piše v uvodniku, da je razpust tretje internacionale zadnja past, v katero bi Moskva rada navrne narode privabila, toda posledica 25-letnih izkušenj je taka, da nihče ne bo verjel v to novo sleparstvo. Pokolj v Katynu, preobrat zadržanja Moskve do poljske in srbske begunske vlade ter verska farsa vladajočih v Kremlju so najnovejša dejstva in dovolj prepričljiva, da bodo tudi najvišji oprezniki.

Carigrad, 28. maja. S. V svojem uvodniku se »Tasvir Efkara« zopet povrača k razpustu Kominterne, zatrjujoč, da se čudi zaradi toliko hrupe o tem sklepu, kakor tudi zaradi zadovoljstva, ki so ga izrazile razne zainteresirane stranke. Člankar piše, da sklep ne bo mogel občutno vplivati na komunistično akcijo v raznih državah, kajti komunizem je bolna ideologija. Odrnitve Kominterne ne pomeni odstranitve usodne ideologije, tem manj ker obstajajo druge organizacije v Sovjetski zvezi, ki opravljajo v delovanju Kominterne nadreleno mednarodno sodelovanje. V bistvu smatra člankar sklep o razpustu Kominterne za popolnoma neuporabno, kajti druge javne ali skrivne komunistične stranke še naprej delajo v raznih državah.

Zaprtega ruskih prostovoljcev za protiboljševiško vojno

Berlin, 28. maja. S. Med tem ko se na vzhodni fronti nasproti si stojete sile mrzlično pripravljajo za bližnji gigantski spopad v polni vojni, razvijajo v nemškem zaledju nove legije ruskih in ukrajinskih borov, ki bodo ob strani nemških čet ojačile vrste velike protiboljševiške križarske vojske. V glavnem mestu neke ukrajinske pokrajine so bili večeraj svečano za-

Odbiti sovjetski napadi na kubanskem bojišču

Uspešne akcije nemških izvidniških in napadalnih oddelkov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti kubanskega predmostja je sovražnik večeraj ves dan nadaljeval svoje z oklopnimi in letalskimi silami podpre napade. Po hudih izmenjavah se borbah, v katere je naše letalstvo odločno poseglo z močnimi silami, so bile sovjetske čete odbite s krvavimi izgubami.

Na ostali vzhodni fronti je bilo mirno, razen pri nekaterih uspešnih lastnih akcijah izvidniških in napadalnih oddelkov.

Nekaj lahkih angleških bombnikov je priletelo v sovražniških večernih urah pod zaščito oblakov nad nemško državno ozemlje in metalo na nekatere kraje rušilne bombe. Sestreljena so bila tri letala.

Preteklo noč je angleško letalstvo napadlo zapadno nemško ozemlje, kjer je posebno v Essen zaradi odvrenih rušilnih in zažigalnih bomb nastala večja škoda v stanovanjskih okrajih in na dveh bolnišnicah. Prebivalstvo je imelo izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so uničili po začasnih poročilih 24 sovražnih bombnikov.

Težka bojna letala so bombardirala pristanišči Bizerto in Suso ter dosegla zadetke na ladjah in pristaniških napravah.

Hud sovjetski poraz na kubanskem bojišču

Berlin, 28. maja. S. O večerajšnjih borbah na kubanskem predmostju, ki jih omenja današnje vojno poročilo, so v tukajšnjih vojaških krogih doznali naslednje podrobnosti: Po zapornem ognju sovjetskega topništva, ki je trajal nekaj ur, je napadlo nemške postojanke na ozkem bojišču 18 pehotnih divizij in 5 boljševiških oklopnih brigad. Sovražne čete je podpiralo okrog 200 sovjetskih letal. 48

je bilo zrušenih nad nemškimi črtami, 23 letal pa je strmoglavilo na sovjetsko stran. Sovražnik je imel krvave izgube in je moral na bojišču pustiti mnogo tankov. Med 160 sovražnimi tanki je protiletalsko topništvo uničilo 48 najnovejšega tipa, 13 tankov pa je letalstvo izločilo iz borbe. Ujetniki zatrjujejo, da so bili napadajoči oddelki popolnoma uničeni. V tukajšnjih vojaških krogih poudarjajo, da sovjetske čete navzile temu nadaljujejo svoje napade, kajti odstranitev kubanskega predmostja se zdi sovražniku strateški cilj, ki ga mora z vsemi silami doseči.

Napadi sovražnika v ostalih odsekih vzhodne fronte niso dosegli nobenega uspeha, čeprav je bilo izvršenih nekaj majhnih vdorov, ki so bili v ostalem takoj blokirani. Po obširnih pripravah na področju Petrograda, kjer so bili ponovni dvoboji med topništvom, domnevajo v tukajšnjih vojaških krogih, da se bodo kmalu razpletele tudi v tem odseku ostre borbe.

Berlin, 28. maja. S. S kubanskega predmostja poročajo o ostrih borbah, v katerih pa so bile sovjetske čete poražene in so morali pustiti na bojišču številne mrtve in ogromno količino vojnih potrebščin.

Iz vojaškega vira se doznava nadalje, da so skupine sovražnih letal večeraj napadle nemško ozemlje in odvrle rušilne ter zažigalne bombe. Tri sovražna letala so bila sestreljena. Preteklo noč so sovražne letalske skupine zopet napadle Nemčijo, predvsem mesto Essen, kjer je nastala huda škoda v stanovanjskih okrajih. Zadetih sta bili tudi dve bolnišnici. Po dosedanjih vesteh je bilo sestreljenih 24 sovražnih letal, to je 10 odstotkov napadajočih letal.

Hude sovjetske letalske izgube

Berlin, 28. maja. S. Tudi večeraj so nemška letala, kakor se doznava iz pooblaščenega vira, napadala v množicah sovjetske ofenzivne priprave. Na fronti kubanskega predmostja je več sto bombnikov in strmoglavcev učinkovito podpiralo borbe na kopnem, napadalo pa je tudi vojaške objekte v sovražniškem zaledju. V južnem in srednjem odseku je nemško letalstvo bombardiralo železniška križišča in oskrbovalne avtomobilske kolone sovražnika. Po dosedanjih vesteh je bilo na kubanski fronti zrušenih 18 sovjetskih letal. V zadnjih dveh dneh je bilo sestreljenih 66 sovjetskih letal.

Berlin, 29. maja. S. Nemška poluradna agencija doznava, da so boljševiki izgubili 28. maja 43 letal, med njimi 36 v južnem in srednjem odseku. Pogrešajo 3 nemška letala.

S finskega bojišča

Helsinki, 28. maja. S. Finsko vojno poročilo javlja, da so Finci v zadnjih 24 urah na fronti Aunuse ožine odbili sovjetsko izvidnico in ji zadali izgube. Na ostalih frontah obojestransko krajevo udejstvovanje topništva in izvidnic.

20 angleških bombnikov sestreljenih

Berlin, 28. maja. S. Iz pooblaščenega vira se doznava, da je bilo med napadi angleškega letalstva ponoči na zapadno Nemčijo sestreljenih najmanj 20 angleških štirimotornih bombnikov.

Plemenit dar italijanskih delavcev v Nemčiji

Berlin, 28. maja. S. Glasilo italijanskih delavcev v Nemčiji »Camerata« objavlja poročilo o plemenitem dejanju delavcev v Stettinu, ki so medse dve dni za Veliko noč darovali za prizadete med sovražnimi napadi na Stettin. Zastopstvo narodno-socialistične stranke se je oplo zahvalilo italijanskim delavcem za plemenito in pomembno dejanje tovarštva in vzajemnosti.

logo, da se izmažejo sami. Ni mogoče dometi, kakšno pomoč Poljaki lahko dobijo iz Avstralije. To pomeni dejansko, da so Poljaki odlej popolnoma prepusteni vojni Stalina.

Švica v protikomunističnem taboru

Bern, 28. maja. S. »Journal de Geneve«, piše, da švica nima diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo, ker neče imeti odnosov z vlado, ki se iztveti s tretjo internacionalo. Zvezni svet je že pred leti prepovedal komunistične in komunistom naklonjene politične skupine prav zaradi tega, ker so v zvezi z inozemsko vlado in ker skušajo z nezakonitim sredstvi porušiti narodne ustanove švice. Razpust Kominterne ni vplival na to prepoved. Švicarska komunistična stranka ne sme zato obstajati. Vemo, da bodo njeni voditelji ob prvi priliki zopet poslušali ukaz tistih, od katerih so bili samo navidezno ločeni. Danes kakor večeraj so švicarski komunisti ekstremisti, ki nečejo priznati švicarskih izročil, ker gre za prevratno gibanje, ki se mora kot tako tudi smatrati. Švicarska javnost bo ostala zdrava in sklep o razpustu Kominterne nanjo ne bo vplival. Vrednost tega sklepa naša javnost pravilno ocenjuje in zahteva od oblasti, da izjva dejansko narodno politiko.

Novi uspehi japonske vojske na Kitajskem

Nanking, 29. maja. S. Glavni stan japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem poudarja v svojem tedenskem poročilu, da je bil 20. t. m. zaseden Juiankvang, važno sovražno oporišče v južnozpadnem delu pokrajine Hupej ter dohodno pristanišče do 6. čungkingškega vojnega področja. Poročilo pravi nadalje, da je vojska kitajske narodne vlade pod poveljstvom generala Isoua Pingvama učinkovito sodelovala z japonskimi enotami. Glede splošne ofenzive v odseku Taihsinga zatrjuje poročilo, da se je pohod zaključil 20. maja po velikih uspehih. Uničena je bila kitajsko-komunistična armada na področju južno od železnice Sihnan—Trejuan. Glede letalskega delovanja poudarja poročilo, da japonsko letalstvo sodeluje s silami na kopnem v vsej Kitajski in je med tednom bombardiralo Šengjjang v pokrajini Hunan, Jenev v pokrajini Fuking in povzročilo hudo škodo na vojaških napravah teh krajev.

Obletnica portugalske narodne revolucije

Lizbona, 28. maja. S. Oblednica portugalske narodne revolucije, ki je bila 28. maja 1926, so proslavili z velikimi manifestacijami vojaškega značaja, katere se je udeležilo več sto veteranov iz kolonialnih vojen.

Potres v Nemčiji

Berlin, 28. maja. S. Preteklo noč so na področju Frankfurtu zabeležili nekaj potresnih sunkov. Tudi v drugih središčih južnozpadne Nemčije so čutili potres. V Frankfurtu so bili potresni sunki tako močni, da so mešane zbujali.

Bern, 28. maja. S. V Švici so zabeležili ob 1.23 močan potres, čegar epicenter je bil brzkone v Würtembergu. Žrtve in škode ni bilo.

Freiburg, 28. maja. S. Potresne sunke, ki so jih čutili ponoči na področju Würtembergu, so zaznali tudi v Badenju in v Alzaciji. Potresni sunki so bili močnejši kakor ob potresu dne 2. maja.

Stuttgart, 28. maja. S. O potresnih sunkih, ki so jih čutili ponoči v vsej južnozpadni Nemčiji, se doznava, da je bila najbolj prizadeta ves Ostmettingen v okrožju Balingen. Med potresom so opazili nenavadne svetlobne pojave. Glede narave potresnih sunkov poudarjajo, da gre najbrže za prave potresne sunke, ki jih povzroči premikanje obširnih zemeljskih plasti.

Hrvatsko-slovaška pogodba o civilnopravnih odnosih

Zagreb, 28. maja. S. V zunanjem ministru so bile izmenjane ratifikacijske note k hrvatsko-slovaški pogodbi o civilnopravnih odnosih.

Dr. Albert Kramer na zadnji poti

Ljubljana, 28. maja.

In tako je napočila tista usodna, težka ura, ko smo se poslednjič poslovili od dr. Alberta Kramerja, ko smo poslednjič zrlili v njegovo poduhovljeno, plemenito obličje. Kapelica sv. Nikolaja, ta arhitektonsko najbolj značilna, v svojih pomirljivih, estetičnih črtah najbolj oblikovana dragotina naših Zol, se je odela v razkošje slikovito ubranega, opojno duhtečega cvetličnega cvetja, da sprejme zemске ostanke velikega pokojnika. Pred kapelico in v kapelici nešteto vencev, od katerih je vsak zase očarljiva slika vse tiste preleste cvetlične rasti, ki nam jo nudi sončna pomlad ob tem času. In sredi tega omamnega polnokrasja vrtnic in nageljnjev, potnikov in cleandrov, okrasnega zelenja vseh vrst je počivalo njegovo truplo; obličje je obsevalo luč, ki se nam je zdela svetlejša, kakor da nam hoče povedati, kako so jasne in sončne poljane, kamor je zaplul pokojnikov duh.

Zunaj so se na obzorju kupčili oblaki in oznanjali dež. Toda veter jih je razganjal. In ko smo izročali truplo nepozabnega dr. Kramerja domači zemlji ob stran pokojnikove rajne življenjske družice, se je nebo odgnilo v blagi sinjini, zasijalo je sonce, katerega pramenji so žarko obsevali pokojnikove poslednje domovanje ter poljubljali grudo, ki je sprejemala naše njegove zemské ostanke.

V kapelici pa so se vrstili kroglice. Zr. pol-

drugo uro pred poslednjim slovesom so prihajali v skupinah. Drug za drugim so se približali krti, poslednjič zroč valji, ki je bil zmerom pripravljen ljubiti, pomagati, žrtvovati. Tiho, plaho šepčajo ustnice poslednji pozdrav, poslednje zahvalo, poslednji razgovor z dr. Kramerjem. Iz mnogih oči silijo solze. In dozdeva se, ko da dragi pokojnik dobro tuje tihi šepet hvalačnosti. V dostojanstvu tega poslednjega pretrpeličnega pričevanja se povečuje pokojnikova redka osebnost.

In prihajajo zmerom znova. Natrpani, pomnoženi tramvajji si sledijo in komaj ustrezajo navalu množic, ki so prišle po poslednje slovo od dr. Kramerja. Zbrani stojajo mimo že pokrite krste in izkazujejo svojemu dobrotniku hvalno spoštovanje, saj je ravno v tem velična smrti, da nas prevzema šele tedaj trpko spoznanje pravičnega, pravičnega vrednotenja pokojnikove veljavnosti ter pomembnosti za krog svojcev in prijateljev. In tako se vrsti delavec za obrtnikom, trgovec za izobraženec, kmetovalec za predstavnik našega najvišjega kulturnega, znanstvenega, umetnostnega izživljanja. Ob vseh njih je bilo sijajno poveljano pokojnikovo življenjsko delo, ki je skalo svojo moč iz življenjskih vseh stanov, vseh poklicev, vseh slojev prebivalstva. Ljubljana je odemila svoje zlato, hvalačno srce. Iskrenemu prijatelju, zanesljivemu vodniku, plemenitemu dobrotniku se je prišla pokloniti ta množica več tisočev častilcev, zvestih prijateljev.

nister Ivan Pucelj, bivši župan in ban dr. Dinko Puc, bivša podbana dr. Otmir Pirkmajer in dr. Stanko Majcen, bivši ljubljanski župan in predsednik Glasbene Matice dr. Vladimir Ravnihar, predsednik vrhovnega sodišča Anton Lajovic, vrhovni državni tožilec dr. Stuehec, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia, višji državni tožilec dr. Kravina in z njimi številni drugi sodniki in državni tožilci. Videli smo v sprevodu žel, direktorja inž. Rudolfa Kavčiča, bivšega podpredsednika senata Alojza Miheliča, ravnatelja Kmetijske družbe inž. Bogdana Ferlina, predsednika dr. Frana Windscherja.

Stevila je bila skupina univerzitetnih profesorjev, med njimi so bili rektor dr. Milko Kos, dr. Andrej Gosar, dr. Melik, dr. Plemeš, dr. Kelemina, dr. Savojec, dr. Bajčič in prof. Bilimović. Med ostalimi šolniki so stali tudi prof. Jeran, ravnatelj Akademškega kolegija, dr. Pirjevec, ravnatelj Trgovske akademije, gimnazije ravnatelj dr. Breznik, ravnatelj Kuno Hočvar, ravnatelj dr. Simon Dolar in mnogi profesorji.

V vrsti uglednih akademskih starešin so bili inž. Janko Mačkovek, primarij ženske bolnišnice dr. Alojzij Zalokar, dr. Ernest Kalan, direktor Josip Reiser, ravnatelj Mirko Gruden, dr. Rudolf Marš, bivši minister dr. Niko Zupančič, dr. Spilner-Muys, inž. Ladislav Bevc, inž. Jože Rus, dr. Stane Rape, inž. Slavko Zajec. Katoliško akademsko starešinstvo sta zastopala ravnatelj Bogumil Remec in ravnatelj dr. Mirko Božič z več tovariši.

V žalni sprevoz se je dalje uvrstili predsednik Vodnikove družbe Rasto Pustostemsek, predsednik Pokrajinske zveze svobodnih poklicev inž. Milko Pirkmajer, podpredsednik Pokrajinskega korporacijskega sveta Ivan Mohorič s tajnikom dr. Plessom, predsednik Pokrajinske delavske zveze dr. Branko Alujevič s tajnikom Filipom Uratnikom, predsednika Zavoda za socialno zavarovanje in Trg. boln. blagajne inž. Petrovič in Erle Gombač ter ravnatelj teh zavodov dr. Kuželj in Radvorski.

Med odvetniki in notarji so bili podpredsednik Advokatske zbornice dr. Rudolf Krivic in predsednik Notarske zbornice dr. Andrej Kuhar z odvetniki dr. Urbanec, Milošem Staretom, dr. Fetičkom, dr. Lavrentičem, dr. Lapajnetom, dr. Benkovičem, dr. Svigljem, dr. Zvoljem, dr. Novakom, dr. Sukljetom, dr. Jelenec, dr. Tavčarjem, notarjem Zevnikom in drugimi. Prav tako so bili v častnem številu zastopniki zdravnikov.

V skupini industrijcev in bančnikov so stali predsednik veleposlancev Franc Bonac in ravnatelj dr. Milan Dular, predsednik Zdrženja industrijcev Fran Heinrich, industrijalec Ivan Avsenek, tajnik Zveze delodajalcev Drago Potončnik, kot predstavnika bančnih zavodov pa generalni direktor Avgust Tosti in direktor Hanuš Krofca.

Dolga je bila vrsta obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev. Med njimi smo opazili predsednika Zdrženja trgovcev Zvonimirja Lukiča, Rudolfa Zitnika, Josipa Rebeke, veletrgovca Antona Verbiča, Jura Verovška, Miroslava Urbasa, Cirila Majcna, Rudolfa Juvana, Petra Šterka.

Skoro polnoštevilno so se zbrali k zadnjemu slovesu od svojega uglednega stanovskega tovariša ljubljanski novinarji s predsednikom Novinarskega društva in Novinarskega doma glavnima urednikoma Jurčekom in Zeleznikarjem ter glavnim urednikom »Slov. doma« Javornikom na čelu. Novinarjem so se pridružili tudi mnogi naši književniki, med njimi Pavel Golia, Narte Velikonja, Fran Govekar, dr. Bartol in drugi.

Naš seznam žalnih gostov daleč ni popoln, ker je bilo na kratki poti od Zol do groba ob tej ogromni udeležbi docela nemogoče zabeležiti vse predstavnike, ki so s svojo udeležbo počastili dr. Kramerja na njegovi zadnji poti.

Ob grobu

Žalni sprevoz se je pomikal proti cerkvi med gostim špalirjem gledalcev. Krsto so prinesli v cerkev, kjer je duhovščina opravila drugi del pogrebnih molitev, združeni pevski zbori pa so zmogočno zapeli žalostinko »Usliši nas, Gospod«.

Med gostimi vrstami zbranih se je nato sprevoz vil po glavni poti preko starega pokopališča in krenil k odrti grobnici za zidom na novem pokopališču. V polkrogu so se tamkaj pred množico zvrstili okrog groba sorodniki, najbližji prijatelji in pevc. V žaru nizkega večernega sonca je župnik Vindišar molil zadnje molitve. H krsti je pristopil dolgoletni novinarski sodelavec velikega pokojnika Stanko Virant ter se toplo poslovil od njega v imenu slovenskih novinarjev in posebej še za urednike in nameščence listov, ki jih je vodil dr. Kramer. Ganjena srca navzočih je končno presunila večna lepa žalostinka »Blagor mu, ki so jo odlično opdeli združeni moški zbori.

Na krsto so začele padati prve grude. Dr. Albert Kramer je s svojim telesom odšel za vedno od nas, njegov duh pa bo še dalje živel med nami.

Z Gorenjskega

— Tekstilna šola v Kraju zopet otvorjena. Na povabilo koroške pokrajinske gospodarske zbornice so se sestali oni dan zastopniki tekstilne industrije iz Koroške in Gorenjske v državni tekstilni šoli v Kranju, kjer so bili poučeni o cilju, namenu in organizaciji te šole. Tekstilna šola v Kranju je bila v aprilu 1941 zaprta. Pokrajinski gospodarski zbornici se je pa s sodelovanjem svetnika za obrtno šolstvo pri državnem nemestniku v Celovcu dipl. ing. Kramayerja posrečilo ustvariti vse pogoje za zopetno otvoritev šole. Kot edina tekstilna strokovna šola v vsem jugovzhodnem alpskem prostoru bo obsegala v bodoče s svojo interesno sfero ne samo Koroško in Gorenjsko, temveč tudi sosedne alpske pokrajine.

Spodnja štajerska

— Novi grobovi. V Mariboru je umrla vdova po šolskem ravnatelju Marija Schmidl, stara 76 let. V Celju so umrli št. fanijski Lavrinec, roj. Rebernik, stara 64 let, Urhula Krivec, stara 78 let, Zofija Kačič iz Laškega, stara 61 let, Terezija Pikel iz Laškega vrha pri Redici ob Paki, stara 19 let, Leopold Seidl iz Čizje vasi pri Rogasčici Slatinah, star 47 let in Marija Krepek, roj. Križnik iz Celja, stara 66 let. V Tebarju so

Promenadni koncert v Tivoliju

V nedeljo 30. t. m. ob 18. priredi godba XI. Armadnega zbora pod vodstvom dirigenta G. A. Misasija v Tivoliju promenadni koncert z naslednjim sporedom:

- 1) Misasi: Vojaška koračnica;
- 2) Bachov Preludij in fuga v Misasijevi transkripciji;
- 3) Perosi: Kristusovo vstajenje;
- 4) Rossini: Uvertura v opero »Tatinska sraka« (Misasijeva transkripcija).

umrli Herman Edschi iz Svodnega, stara 72 let, Terezija Šramelj roj. Rabič od Sv. Lovrenca, stara 75 let in Blaž Pintar od Sv. Lovrenca, star 49 let. Pri Sv. Juriju je umrla Kristina Krems.

— Dan glasbe v Trbovljah. Okrožna glasbena šola v Trbovljah priredi danes in jutri več glasbenih prireditev in predavanj. Pravi dan glasbe bo v Trbovljah jutri, ko bosta prirejena dva koncerta.

Iz Hrvatske

— Obisk zastopnikov bo'garskega perutinarstva. Na Hrvatskem se je mudila prejšnji teden delegacija organizacije bolgarskih gojiteljev perutnine pod vodstvom Borisa in Georgijeva Saleva. Stopila je v stike z zastopniki hrvatskih gojiteljev perutnine. Vodi pa je sprejel v posebni avdijenci tudi minister narodnega gospodarstva prog. g. ing. Josip Balen. Bolgarski strokovnjaki so si ogledali veliko razplodno postajo v Jankomiru, nato pa v Podusedu perutinarsko zadruzo. Na povratku iz Podsedusa so obiskali bolgarskega poslanika Jordana Mečkarova v katerega navzočnosti je bil nato skupni sestanek bolgarskih in hrvatskih perutinarskih strokovnjakov. Naslednjega dne so Bolgari odšli k Sv. Klari, kjer so pregledali klavirno in skladniško perutnine, nato pa v vas Buševce, kjer so bili gostje tamonjske zadruge. Svoje obiske po hrvatskih vaseh so Bolgari zaključili s posetom občine Turo-polje.

— Slovenska drama na zagrebškem odru. Zagrebški listi poročajo o uprizoritvi drame v treh dejanjih »Petra«, ki jo je napisala Slovenka Ruža Lucija Petelinova. Premiera je bila v sredo 19. t. m. Kratkot vsebino te drame smo približili v ponedeljek. Zagrebška kritika pravi, da je vsebino težko dosledno razumeti, lahko se samo slutiti. Režiser Hinko Nučič je zastavil vse svoje sile, da bi dosegel to domače delo čim večji uspeh. Poleg vsebine, pravi zagrebška kritika, se nam zdi čudno, da je Petelinova kot »gledališki človek« spisal igralsko tako nehalne vloge. Dvomo, da bi bil vsaj eden izmed onih 14 igralcev, ki stopijo med predstavo na oder, zadovoljen s svojo vlogo. Naslovno vlogo »Petra« je igrala hrvatska dramska prajkinja Vika Podgorska. Ruža Lucija Petelinova je bila pred leti tajnica banjaškega gledališča. V Banjaški je bila uprizorjena tudi njena dram »Prva krona«. Petelinova je napisala že osem dram, šest opernih in filmskih libretov, prevedla je več oper in sploh zelo pridno suče pero.

Sportni pregled

JUTRI ZOPET 7 PRVENSTVENIH NOGOMETNIH TEKEM

Nogometno prvenstvo se brez odmora nadaljuje. Jutrišnje nedelje se začnejo v prvem in drugem razredu revanšne tekme, v prvenstvu rezerv in mladine pa je na sporedu drugo kolo. V celoti je jutri odigranih 7 prvenstvenih tekem, ki se bodo zvrstile takole:

DOPOLDNE:

- ob 9.30: Igrišče Ljubljane: mladina Viča in Ljubljane,
- ob 10.00: Igrišče Marsa: mladina Tobočne tovarne in Marsa,
- ob 10.15: Igrišče Mladike: mladina Mladike in Hermes,
- ob 10.30: Igrišče Ljubljane: rezervi Zabjeka in Mladike.

POPOLDNE NA IGRISČU LJUBLJANE:

- ob 14.00: rezervi Tobočne tovarne in Mladike,
- ob 15.15: drugorazredna prvenstvena tekma Zabjeka-Mladika,
- ob 17.00: prvorazredna prvenstvena tekma Tobočne tovarne-Hermes.

O pomenu glavnih dveh tekem smo spreговорili že včeraj. Za Tobočno tovarno je jutri malone gotovo zadnja priložnost, da ne ostane v tem prvenstvu praznih rok. Ni verjetno namreč, da bi ji Mars in Ljubljana bila voljna odstopiti kakšno točko. Na drugi strani pa se Hermes, če jutri zmaga, odprajo novi lepi vidiki. Saj v primeru izdatne zmage ni zaigrati še niti možnosti za zmago v tej konkurenci. Odločnica bo potem tekma med njim in Ljubljano.

V drugem razredu bo Zabjaka jutri po nedvilih uspehih na zelenem polju in za zeleno mizo postavljen prei najresnejšo preizkušnjo. Težko, da bi jo preстал pozitivno, saj je Mladika, če je pri polnih močeh, zanj vendarle prehud nasprotnik. Toda ne glede na verjeten poraz bo moštvo pač stremelo, da pri prvi priložnosti pokaže, da mu drugo mesto v tabeli drugega razreda po pravi pripada.

V pestrem sporedu rezervnih in mladinskih prvenstvenih tekem bo obrat popoln. Jutri se bodo že izkušili prvi favoriti in oddale točke, ki bodo vplivale na postopno razvrstitve v razpredelnici obeh konkuren.

SPORED V ITALIJI

V Italiji je jutri glavno zanimanje osredotočeno okoli odlične pokalne tekme med Torino in Venezo, ki bo v Milanu. Zveza je rezultat dosežen prejšnjo nedeljo v Torinu razveljavila in verificirala tekmo med Torino in Romo 2:0 v korist Torina. Protest Rome proti sodnikom očitno ni bil upoštevan. Velik favorit pokalnega finala je prvenstveni prvak Torino. Vendar ni sigurno, da bo imel z Venezo prav lahko delo. Benečani so zadnjo nedeljo pokazali zopet nekaj svojih nekdanjih odlik.

V diviziji F je na sporedu predzadnje kolo, ki bo prineslo važne odločitve. Zrelostni izpit za divizijo A bo jutri polagala Brescia, ki nastopi v Modeni na dvoboju s tistim moštvom, ki je z njo na prvem in drugem mestu v razpredelnici. Sicer bo zadnja odločitev izrečena šele jutri teden, vendar bo jutrišnji zmagovalac iz te tekme že skoraj na pol v diviziji A. Tretji kandidat Napoli igra v Vidnu, kjer ne bo imel lahkega dela. Ulnese potrebuje točke, ker je sedaj tik ob spodnji meji, ki pomeni slovo

od divizije B. Da se bodo zato Vidnčanji borili z vsemi silami in ne bodo preveč obzirni do želja Napolijske, je razumljivo. Tako bo tudi to ogorčena bitka, katere izid bo velikega pomena. V celoti je spored na slednji:

Videm: Udinese-Napoli, Cernona: Cremonese-Siena, Lodi: Fanfulla-Pescara, Pisa: Pisa-Mater, Busto Ars: Pro Patria-Padova, Novara: Novara-Spezia, Alessandria: Alessandria-Anconitana, Počivala de Savona.

Pro Gorizia igra jutri kvalifikacijsko tekmo za vstop v divizijo B v Lecce proti klubu enakega imena.

GRADJANSKI JE PREMAGAL CONCORDIO 2:1 (2:1)

Nedeljski prvenstveni tekmi med Gradjanskim in Concordio, ki je bila v Zagrebu na igrišču Concordio, je prisostvovalo 12.000 gledalcev. Med njimi so imeli veliko večino pristaši Gradjanskega, ki so bili silno navdušeni, ker je doseglo njihovo moštvo tesno, vendar efektivno zmago. S sedanjim zmago je Gradjanski postal prvak Zagreba. Zgoditke so zabil: v 2. minuti Wölfi za Gradjanskega, v 22 minuti Ajbek za Concordio in v 29. minuti Pavletić avtogol v korist Gradjanskega. V moštvo Gradjanskega je zopet nastopil Gaser, menjkal pa je Antoković.

V drugih tekmah najboljšje skupine je Ličani porazil Ferrario 2:1 (1:0), Hašk Železničarja 3:1 (3:1) in ZET Redarstveni 3:1 (0:1).

— Globe za moštva, ki ne nastopijo. Zveza je določila kazni za tista moštva, ki brez tehtnega razloga ne nastopijo v prvenstvenem tekmovanju. Prva kazen je izključitev iz prvenstva, druga pa denarna globa v prvem razredu najmanj 800 lir, v drugem razredu, pri rezervah in mladini pa 250 lir. Vse tekme kluba se obenem razveljavijo.

— Nogometno prvenstvo južne Francije (prej nezasedene) se je končalo z zmago Toulouse, ki ima 45 točk. Pet več kakor drugoplasirani Grenoble. V kolu prajšnje nedelje so bili doseženi naslednji izidi: Toulouse-Grenoble 9:0, Perpignan-Anancy 2:0, Clermont-St. Etienne 2:4, Nice-Avignon 1:1, Sete-Montpellier 1:0, Cannes-Marseille 3:3, Ales-Nimes 2:2, Brive-Lyon 2:1. Vsekaror preseneča izredno visoki poraz Grenoble. V severni skupini (pri zasedeni Franciji) je prvak Lens, ki ima celo 10 točk več kakor Rives in Reims, ki sta se uvrstila na drugo in tretje mesto.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 29. maja: Marija Magdalena, Duma.
Jutri: Nelelja, 30. maja: Ferdinand, Milica.

DANASJNE PRIREDITVE

Kino Matica: Ječa brez rešetk.
Kino Sloga: Mala princeza.
Kino Union: Napoleon na Sv. Heleni.
Kino Moste: Dunajska kri in Zadnje slovo.

Razstava mladih slikarjev in kiparjev v Jakopičevem paviljonu, odprta od 9.30 do 19.

Razstava Edo Deržaj v Obšernelovi galeriji, odprta od 8. do 18.30.

PRIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi nespremenjeni.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; Hočvar, Celovška cesta 62 in Gar-tus, Moste, Zaloška cesta 47.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo opravljala od sobote od 20. do ponedeljka od 8. zjutraj ga. dr. Jožica Zitko, Pleteršnikova 13/1.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 30. MAJA 1943. XXI.

8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 8.15: Koncert izjava organist Luigi Renzi. 11.00: Prenos pete maše iz Bazilike Sv. Pavla v Rimu. 12.00: Razlaga Evangelija v italijanski (O. G. B. Marioni). 12.15: Razlaga Evangelija v slovenski (O. K. Sekovc). 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Pesmi in naprevi. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.12: Klasični orkester vodi dirigent Menno. 13.35: Simfonična glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert Radijskega orkestra in Komornega zbora vodi dirigent D. M. Sijene. — Slovenska glasba. 15.00: Poročila v slovenski. 17.15: Ing. OBLAK Ivan: Plemenitim živalim sonca in gibanja — predavanje v slovenski. 17.35: Orkester Cetra. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Politični komentar v slovenski. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Pripombe k dogodkom. 20.30: Simfonični koncert vodi dirigent Previtali. 21.40: Prijubljeni pesmi volil dirigent Zeme. 22.20: Orkestralno glasbo vodi dirigent Petralia. 22.45: Poročila v italijanski.

PONEDELJEK, 31. MAJA 1943. XXI.

7.30: Operna glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.12: Orkester vodi dirigent Galino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijene. — Glasba za godalni orkester. 14.45: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 17.15: Duet harmonik Malgaj. 17.35: Pesmi in naprevi. 18.30: Prenos javnega simfoničnega koncerta iz Velike Unionske dvorane v Ljubljani: Koncert vodi dirigent Niko Stritof, sodeluje pianist Anton Trost. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Politični komentar v slovenski. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 20.40: Orgelski koncert Pavla Rancigaja — sodeluje mezzosopranistka Elza Karlovec (iz cerkve Sv. Petra v Ljubljani). 21.10: Koncert vodi dirigent Giacchino Angelo. 21.55: Koncert tria »Emona«. 22.20: Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini. 22.45: Poročila v italijanski.

Slovo množice od prijatelja

Ljubljana, 29. maja.

Zdaj tudi na Zalah diši po nageljnih: tam sicer cvetne vonjave napajajo zrak skoraj vedno, vendar, ko zadife tako nageljni, človek ne pozabi tudi na Zalah, da je maj. Nad Ljubljanskim poljem se razpenja pomladno nebo, kodrajo se oblaki in prepletajo s sinjino.

Takšen majniški dan je bil včeraj: sonce, ki je barvalo pomladne, še malo na poletje spominjajoče oblake, cvetne vonjave, a vendar sredi vriskajočega življenja senca smrti. Tam v kapelici sv. Nikolaja je dr. Albert Kramer mirno spal med cvetjem, kakor da se je utapjal v njem in kakor da je zraslo iz njega. Obraz je ostal njegov obraz, a nanj je legla zadnja človeška skrivnost, ki ob nji zastaneta misel in srce.

Sredi popoldneva je množica napolnila gaj zadnjega slovesa, prostor pred tistim hladnim, čeprav s soncem obsijanm baldahinom. Tiho je bilo slovo v kapelici, a prav zaradi tega je bilo tem bolj ganljivo. Ob baldahinu pa je prizor dobil dramatično širino, a poslavljanje od velikega močja je bilo pristržno, kakor da nam je bil vsem predvsem prijatelj. Prišrčne, prijateljske, vendar polne spoštovanja in zastrte z iskreno bolečino so bile tudi besede pokojnikovega prijatelja in sodelavca Ivana Pucelja. »Tiho, tiho, da se ne zdrmanj...« Kaj bi govorili o možu, ki je bil velik in ki vsi poznajo njegovo delo? Bil je moč velikih darov, ki jih je uporabil najbolje; naložil jih je v delo za ljudstvo; moč plemenitega srca, dober kakor beli kruh, človek, ki ni nikdar sovražil in ki ni imel sovražnikov, čeprav je bil političnik. — Da, s tem je res povedano vse.

Custva, ki so vzvalovala ob tem prijateljskem slovesu, so se potem zilla v sozvočje z žalostinko — »Človek, glej do zvočje svoje...« Kakor da je pesem obvisela nad nami in ni mogla izveneti ter je legla na duha.

Pretrpeličiva pogrebna svečanost

Čim bolj se je bližal čas zadnjega slovesa, tem bolj so se gostile vrste moži in žena, ki so prihili počastiti nepozabnega pokojnika na njegovi zadnji poti. Veliko dvoršče Zal med vhodnim stebriščem, upravnim poslopjem, sprednjimi kapelkami in molilnico je bilo polno. V sredini je ostala presta le prav ozka stezica, pripravljena za prihod duhovščine. Tisočglava množica znancev, prijateljev in spoštovancev dr. Alberta Kramerja je zasedla prav vse kotičke okoli kapelice. Z obrazov vseh je odsevala dostojanstvena resnoba, ki je bila najlepši dokaz, kako iskreno so čutili bridki udarec in velično izgube, ki nas je zadela s smrtjo velikega pokojnika. Bil je to pravi žalni zbor, zbor, ki se je sestel spontano in v katerem ni bilo niti sledu narejenosti in konvencionalnosti. Iskreno občutje resnične žalosti je nemo, pa vendar tako veličastno krepko prišlo do izraza, da je ta globoka vdanost ganila prav vse.

Pogreb je pokazal, kako je povsod zavladala zavest, da smo s smrtjo dr. Kramerja izgubili, ne glede na nekdanjo nazorsko ali politično opredelitev, za slovensko ljudstvo resnično zaslužnega moža. Saj so bili ob krsti velikega pokojnika zbrani zastopniki vseh važnejših struj, z drugimi besedami zastopniki vsega slovenskega ljudstva. Z največjim zadoščanjem in simpatijami je žalni zbor sprejel prihod najvišjega predstavnika naših cerkvenih oblasti ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki sta ga pričakala in pozdravila bivši minister Ivan Pucelj in bivši podban dr. Otmir Pirkmajer.

Na Zalah

Točno ob 17. so krsto, za katero so se uvrstili najbližji sorodniki, dvignili z odra v kapelici in jo prenesli pred molilnico. Izpod strehe veličastnega baldahina, s številnih svetilkov in s stebriščnega vhoda so zagorele luči, dočim je zunanji okvir prizora povzdigovala belina marmornja in bogatega, resnobnega zelenja, ki so z njim Zale tako lepo krasile. Prav tedaj so se razmaknili tudi oblaki in na krsto je posijalo sonce.

H krsti je pristopila trnovska duhovščina z župnikom Vindišerjem na čelu. Med grobno tišino vse množice je zmolila pogrebne molitve in blagoslovila krsto. Tako nato je stopil na kameniti pristanek ob krsti pokojnikov dolgoletni osebni prijatelj in politični sodelavec, bivši minister Ivan Pucelj. Že prve, globoko občutene poslovisne besede govornika, iz čigar glasu je zvenela velika bol in prizadetost, so ganile poslušalce in mnogim privabile solze v oči. »Ni se preteklo 45 ur, je govoril, Morda je tedaj že videl belo ženo, ki se mu je bližala. Jaz je še nisem v del. Odhajal sem od njega pomirjen in polna nade, da nam ga bo usoda še ohranila živega in da bo še mogel služiti slovenskemu ljudstvu. Žal me je to upanje brskeno prevrnilo. Z njegove

vo smrtjo smo izgubili velikega moža in težko je ob njegovi krsti povedati o njem še kaj več. Dr. Albert Kramer si je s svojim delom za ljudstvo zaslužil počitek. Eno pa je pri vsem tem resnično: tako plemenite duše, tako dobrega človeka kakor je bil pokojni dr. Albert Kramer, še nisem videl.«

Ganjenost poslušalcev se je spremenila v povzdigujoče slovesno razpoloženje, ko je govornik v kratkih besedah očrtal Kramerjevo nesebično in neumorno delo za naše ljudstvo in opozoril na njegov zgled, kako je treba ljudstvu služiti nesebično in vdanost. S tem svojim delom je pokojnik, kakor drugi naši veliki ljudje, postal last skupnosti.

Pretrpeli so prisotni nemo poslušali pietetne besede. Za njimi je spaval čez odkrite glave in napolnil ves prostor ubrani akord v srce segajoče žalostinke »Človek glej, ki so ob občutno zapeli združeni moški zbori pod vodstvom dirigenta Mirka Poliča. Bil je pretrpeličiv trenutek, ki se bo vsem vtisnil globoko v spomin.

Pogrebni sprevoz

Pogrebci so dvignili krsto, ki sta jo obstopili dve vrsti najbližjih pokojnikovih prijateljev. Pred pročeljem Zal se je premaknil v dolgi žalni trak oviti križ in za njjo velika črna zastava. Naglo in brez trenja se je oblikovala pogrebna povorka, ki je krenila najprej proti križišču Linhartove in Savske ceste, od tam pa po drevoredu proti cerkvi sv. Križa. Tako za žalno zastavo se je zvrstil dolg tored pogrebcev, ki so nosili 27 prekrasnih vencev, ki so jih poklonili dr. Kramerju v spomin poleg sorodstva njegovi prijatelji. Tako za venci se je uvrstila velika družina vseh podjetij, ki jim je bil dr. Kramer šef z zastopnikoma lastništva dr. M. Zajcem in Borutom Zerjavom na čelu. Bill so v njej uredniki, upravniki in tiskarski uslužbenci, vsi povezani z iskrenim zalovanjem, saj so v pokojniku izgubili očeto vsko skrbnega in dobrega poglavarja.

Za krsto, ki sta jo krasila dva velika venca dr. Kramerjeve družine, so skršeni od težke boli stopali najbližji pokojnikovi sorodniki: sestra Anica Pučnikova, nečak dr. Ivan Pučnik, nečakinji Mira Pucova in Majda Gabrškova ter drugi. Manjkala pa je ljubezniva pokojnikova mati, ki sta jo visoka starost in težka bolezen prisilili, da je spremljala zadnjo pot svojega velikega sina samo v duhu iz svojega doma.

Sledila je dolga vrsta odličnikov in zastopnikov vsega našega javnega in kulturnega življenja. Bilo je toliko pokojnikovih prijateljev, znancev in spoštovancev, da se na kratki poti od molilnice na Zalah do cerkvice niti niso mogli zvrstiti. Med vidnejšimi predstavniki našega življenja zabeležimo le najuglednejše. Tako so v pogrebni povorki stopali ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, bivši mi-

Uprizoritev d'Annunzijeve „Jorijeve hčeri“ Odrsko delo, ki dostojno predstavlja italijansko književnost in čigar uprizaritev je na čast slovenske drame

Ljubljana, 31. maja. Bivši realist in naturalist d'Annunzio, ki mu niti najhujši nasprotniki niso odedali, da je izredno močan virtuoz in mojstrski oblikovalec, plamteč temperament silne sugestivnosti, blesteč stilist in velik umetnik italijanskega jezika, je ustvaril z »Jorijevo hčerjo« svojo najboljšo učinkovito dramo. Tudi v nji pa je ostal zvest svojemu glavnemu stremeljenju: ustvariti čim popolnejšo in lepo zvočnost. Drama v divjih Abruch živčnega najprimitivnejšega pastirskega ljudstva se mu je izlila v stih izumetničene lepote, in največji prostaki mu govorijo gladko, sladko, logično, modro v dolgih periodah, cvetlično in v razkošnih poetičnih pripodobah. Ti sirovaki in bestialni pohotneži so v govorici brez sledu po nekdanjem naturalizmu. Avtor je pač zavestno hotel ustvariti lepo zvočno pesnitev, ne pa resničnosti in verjetnosti čim bližjo dramo. Vsak človeški sloj ima v svojem posebnem okolju in sprico svoje posebne omike ali neomike tudi svoje izražanje kakor svoje vedenje.

Lepotna zvočnost nad vsem tem krasnoslovijem, ti stih brez grč, izpodtikljev ali začeljav, skratka ta besedna umetnost je za igralce, ki naj predstavljajo najprimitivnejše pastirje, kmete in prav gotovo celo analfabetske stariče in starke, prav izredno težka naloga.

Avtor pa je tudi zavestno ustvaril dramsko pesnitev celega kolektiva, vse občine, več rodbin ali skupin, a je individualiziranje posameznih oseb zelo omejeno. Kakor so Lazar in Janjici zase enako čuteča in enako nastopajoča skupina, tudi med dolgo vrsto sorodnic in sosed in skoraj nobene, ki bi se odločala od skupine, imela drugačno mišljenje, čustvovanje in vedenje. V zaključnih prizorih 3. dejanja divja in besni vsa množica krak iz enega grla in enega sovražstva ter ni slišati nobenega individualnega razločka, odpora ali pomisleka. Kolektiv se izraža tudi v najbližnjih Alijevih svojcih, celo mati se naglo pridruži ženi v 1. dejanju množici, Ornella onemli, a tudi Aliji se kočno neznajno prelomi in prepusti Milo krivični obsodbi pod pritiskom kolektiva.

Tudi to dejstvo, da je igralce in igralce ne navadno težka preizkušnja samozatajevanja in podrejanja. Ako pomislimo še na zunanosti, trojne za bruško gorsko krajino značilne dekoracije, notranjost Lazarove hiše z ognjiščem, skrinjami i. dr., notranjost ovčarske votline visoko v planinah pred Lazarovo hišo z okoličico, pa na tipično žensko in moško nošo, pohištvo, orodje in nešteto potrebnih rekvizitov, moramo podčrtati režiserja Milana Skrbinškega vzgledno skrbnost in globoko poglednost, s katerima je ustvaril prav idealno uprizaritev. Ogromno število nastopajočih oseb je zahtevalo, da je pritegnil in vzporedil v svoj kolektiv mnogo pomočnikov in pomočnic za razne vloge ter je končno iz priložnostnih statistik ustvaril docela harmonično se uveljavljajočo množico.

Le kdor je sam doživel uprizaritev tako težke, komplicirane, tišče malenkosti zahtevajoče, a nad tem malenkostmi okoli 40 igralskih individualnosti zahtevajoče igre, lahko pravilno ceni trud sposobnosti in uspeh Milana Skrbinškega kot režiserja. Po njegovi zaslugi smo dobili eno najmočnejših, notranje in zunanje najbolj dogodnih, v skoraj neprestanih velikih, trasto viharjih skupinskih prizorih čim naravnije podanih predstav.

Imel pa je pomoč v Gerlovičevih, ki je čisto svojako po avtorjevi zamisli in režiserjevi želji izvršila imenitne skice ter prizorice s pogledi na močeno gorovje, planine in trate. Te njene skice so našle po našem odličnem dekoracijskem umetniku slikarju Vlacu Skružnemu in njegovih pomočnikih presenjetivo lepo in močno realizacijo. Perspektivno izvrstno pogledna globlina v ozadju s planinami in hribovjem vzbujajo popoln vtis višav in daljav pod vročim abrahimskim soncem. Kako sta Gerlovičeva in Skružni v vseh dosegla vtiš izredne prostornosti na temnem odru, je resnično zelo hvaljevredno.

Kostumiranje abrahimskih gorancev pa je bil tudi težak problem. Rešila ga je z veliko sposobnostjo, iznajdljivostjo in okusom Jela Vilfanova. Preiskati je morala dramsko in operno garderobno skladišče, da je našla uporaben material za nova oblačila, presnavljati stare kostume v poseben ljudski nošni stil in si izposoditi halje in dotalne rme in sive ogrtače, ki si jih gledališče danes splah ne bi moglo nabaviti. Po skicah Vilfanove je potem dramska šivalnica izdelovala za vsako osebo poseben drugačen bistvo njenega značaja po barvi in sestavi ustrežajoč kostum ali celo (n. pr. za Ornello) več različnih oprav. Tako igrajo tudi barve oblačil s svojimi kontrasti bodisi z mirno toplino, bodisi z ostro pestrostjo ali mrko črnostjo pred pozornim pogledom prav izrazno vlogo.

A tudi zlatino in vse okraske, značilne za žensko tega ljudstva, po glavah in vratovih je bilo treba po osnutkih Vilfanove narediti iz iz domačega materiala. Mnogo študija po strokovnih knjigah, slikah in fotografijah je zahtevalo delo Gerlovičeve in Vilfanove. Bržčas večina gledalcev se nima pogleda za vse take detajle, ki bistveno dvignejo kvaliteto naših uprizaritev.

Skrbinšek pa si je sestavil za »Jorijevo hčer« tudi igralsko osebo, ki polno ustreza vsesoki težki nalogi. Naslovno vlogo Mile igra Božidar Ukmaričeva z močno poglednostjo, doimljivo prisrčnostjo in inteligenco, ter je dosegla z njo pač višek svojih uspešnih kreacij. Od usode in sovražnega okolja preganjanja deklica, ki v nosi krog vrata vseh sedem glavnih grohov in je cesarske ceste pred manj pohojen kot njena smrt, a je hkrati sposobna najčistejši ljubezni ter najstrašnejše žrtve za ljubljana in njegovo rodbino, je predstavljala Ukmaričeva povsem prepričljivo in naravno in brez prazne teatralike. Njen sladki glas, njen stas, pristna ognjevitost pa zasajana nežnost, divja upornost in fanatična borba za rešitev Alijega za lastno žrtvijo: vse je uveljavila z dramatičnostjo, ki je pretresala in dala surovim dogajanjem etiko in poezijo.

Enako težko vlogo, če ne še težjo, ker večidel pasivno na zunanjo, vso zadržano z misterijem in nepopolno tajnostjo predstavljala z Alijem Vladimir Skrbinšek. Slikovito in izvirno oblačen pastir v belem rnu (jarkem kžužu), ves predan božji naravi in obnem ljudski umetnik rezbar, mrk in nežen, divje uporen in srčno krotak, ljubeč gorski mir in odopen proti hrupnosti dolne otroške pckoren očeta, a do zločina ogorčen nad očetovo spolno nasilnostjo ter končno v skesanju docela vdan obsodbi, zaman se brani Miline sugestivnosti — ta izredno pestro barvita in zagometna osebnost je našla resničnega umetnika za svojo plastično izraznost. Vladimir Skrbinšek se odlikuje s prav posebno lepo govorico kulturo vedno novo karakterizacijo tolikih svojih kreacij in tudi s prav premišljenim maskiranjem.

Silaka Lazara predstavlja Lev var sicer le v dveh, a elementarno krepkih prizorih nepozabne učinkovitosti in ga je pridružil neštetim svojim odrskim ustvaritvam najvišje igralske umetnosti. Dal mu je celo nekaj novih barv in ponovno dvignil jasnost svoje mojstrske dikcije.

Candia, nesrečna mati in žena, je zopet krasna pretresljiva in slikovita kreacija Marije Vere, nedosežna v izražanju trpečih žen, mučenic svetnic. Njena najmlajša hči Ornella, najbistrejša in najbolj globoko čuteča Alijeva sestra, ki je edino spregledala Milino žrtve iz gole nadzemlje ljubezni, je Ančka Levčeva. Igra jo odlično in je ponovno dodala, da je sposobna še marsičesa višjega, kakor je imela doslej večinoma priliko pokazati.

Dvoje močnih epizodnih vlog sta imela Nablocka in Pavel Kovič. Prva kot jelarka z bergljama, drugi kot gorski svetnik čudodelnik, oba izvrstno maskirana in oblačena, v karakterizaciji modrijansk h originalov odlična.

So pa tu še ženske in moške osebnosti ki le po svoji govorni ali igralski značilnosti izstopajo iz množice: Kraljeva s Teodulo govori stih, kakor bi pele orke. Tina Leonova pa igra Catalano, fanatično strastno, z vprav vulgarnim temperamentom; besne hijene v ženski pošasti pač ni možno izraziti močnejše.

Starčeva in Rasbergerjeva kot Alijevji sestri tvorita z Ornello v pozah in igri slikovit tercet, ki se vpiči v spomin zlasti s skupino 3. dejanja, opozarjajo nase še Rankarjeva kot hudobna Ana, Nakerst kot prvi žanjec z jasno govorico in Presetnik kot nekaj sodnik iz ljudstva. Režijsko je poleg 1. dejanja zlasti 3. zelo težko, a pri nas prav posrečeno.

Pojče žalovalke s predpoko D Stritarjevo, ki ji gre posebno priznanje za točno intonacijo in lepo petje, hčere in druge ženske okoli Candije pri žalovanju, izprezod z Alijem ter strastno maščevalna množica polnijo dejanja z neprestanim valovanjem in izpreminjanjem položajev in občutkov. Samo v drhali je nekaj statistik sikh po govorici. V ostalem sodelujejo ustrezno še Bratina Peček, Verdonik, Tiran, P. Juvanovca, Gabričičeva, Gorinkova, Križajeva, Simčičeva, Brezigar, Podgoršek in Santicova kot lepa nevesta Vienda, ki pa vztrajno molči.

Razpisal sem se obširneje le zaradi visoke ravni predstave, ki je na čast naše Drame, zaradi priznanja režiserju in glavnim akterjem pa iz zadovoljstva, da smo dobili zopet odrsko delo, ki dostojno reprezentira italijansko književnost.

R. G.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
KINO UNION
Film o življenju velikega Korzičana v preganstvu
Napoleon na Sv. Heleni
V glavnih vlogah: odlični karakterni igralci **Ruggero Ruggeri, Carla Candiani in Elsa De Giorgi**
Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MATICA
Film najgledljive socialne vsebine...
Nepozaben obraz graciozne Corinnr
Luchaire v režiji umetnika
Ječa brez rešetk
Sotgralci: **Roger Duchesne, Annie Ducaux**
Predstave ob 15., 17. in 19.15; v nedeljo matineja ob 10.30 uri

KINO SLOGA
KINO SLOGA
Eden izmed najlepših filmov letošnje sezone, od solz ganljive vsebine je pač
Mala princesa
V glavni vlogi mala filmska zvezdica **Rosanna Dal**, dalje **Roberto Villa, Nerio Bernardi**
Kot dodatek dokumentarij: **Caracul**
Radi velike dolžine filma predstave ob 14., 16.15 in 18.30 uri; v nedeljo še ob 10.30 uri

KINO MOSTE
Priljubljene melodije Johanna Straussa! — Nepretrgan humor. — **Hans Moser, Theo Lingen, Willy Fritsch** v filmu
Dunajska kri
Film razuma in čustev! Močna vsebina, sijajni igralci: **Luisa Ferida, Gino Cervi**
Zadnje slovo
Nedelja ob 12., 14.5, 16.8; delavnik ob 16. uri
Poslušite se predprodaje!

VZROK
— Gospa, vi ste zelo hripavi. Ali ste se prehladili?
— Ne, pač je pa moj mož prišel snoci zelo pozno domov.

DNEVNE VESTI

— **Smrt generala Villanija.** V Broni je umrl v starosti 75 let general Franc Villani. Pokojnik je bil brat generala Villanija, ki je padel ob umiku pri Caporetu v prejšnji svetovni vojni. Bil je del časa tajnik aronskega borbenega šafija. Zelo se je zavzemal za razvoj Stranke in Dopolavora. Pokojnikov sin je bil uvrščen v vojne formacije, ki so se do zadnjega borile v Tunisu. Se pred nekaj dnevi je prejel general Villani sporočilo, da je njegov umetnik, ki so mu bili predstavljeni.

— **Ustanovitev filatelističnega Dopolavora.** Na pobudo pokrajinskega Dopolavora v Modeni je bil tam ustanovljen poseben filatelistični Dopolavor, katerega namen je, pospeševati filatelistično študijo in razvoj, učinkovito pobijati razne falzifikate, ojačati filatelistično izmenjavo, prejeti sestanke znamkarjev, razstave in tako dalje.

— **Dejavnost preporodnega zavoda.** V palači Strozzi v Firenci se je sestal pod predsedstvom italijanskega akademika G. Papinja svet nac. zavoda za preporodno študijo, da razpravljajo o nalogah pospešene zavodove delavnosti. Svet je sklenil objaviti študij o Micheangelu. Uredništvo je bilo poverjeno članom nac. odbora Michelangelu v prvi vrsti pa svetnikoma G. Poggiju in M. Salmiju. Nadalje je sklenil svet izdati publikacijo pod naslovom »Pomorski častnik in kozmografi preporoda«.

— **Rimske umetnostne razstave.** V zadnjih dneh so razstavili v rimski umetnostni galeriji Duomo svoje umetnine odlični slikarji Alfonz Corradi, Mario Bezzola, Alcide Campestrini, Robert Borsari in Karol Almetti Olja, pastela in akvarela dela vzbujajo priznanje rimskega umetnostnega čutečega občinstva, ki zlasti občuduje krasne umetnine s krajinskimi motivi predalpskih jezer.

— **Umrl je veteran macal'ske bitke.** V mestu Carate Brianza je umrl 79letni branec Ambroz Maggioni. Pokojnik je bil veteran afriške vojne 1885-86. Posebno se je odlikoval ob zavzetju macal'ske trdnjave.

— **Drzen pobeg šestih mornarjev iz angleškega vojnega ujetništva.** Iz Parne poročajo: Te dni je posetil svoje v naselbini Novellara mornar Ivan Fontana, ki je na zelo romantičen način pobegnil iz angleškega ujetništva. Bil je pridelen posadki nekega podmorniškega onorišča. Udeležil se je bojev v Libiji, dokler ni prišel dne 9. maja na tuniškem bojišču v angleško ujetništvo. Toda Fontana ni hotel vzdržati v ujetniškem taborišču. Zaradi tega se je odločil, da pobegne, kar se je zgodilo v noči od 11. na 12. maj. Skupno s petimi drugimi tovariši se je v kopalni obkeli vkrval v neki čoln. S seboj niso imei nobenih živil, tudi vode ne. Je stekleniko likerja Z benskega rta so odpladali s kraškim postankom ob neki skalni pečini sredi morja proti Siciliji. Toda zdel jih je vihar, v katerem so trije od njih utonili, dočim se je Fontana z obema drugima tovarišema onesvestil. Srečno naključje je hotelo, da je dne 17. maja jutraj opazil neki ribič v bližini Castellabate pri Salernu čoln s tremi onesvestenci. Spravil jih je v svoje stanovanje. Ribič je o tem obvestil oblastva, ki so poskrbela za njihovo okrepitev nakar so prejei donust da se lahko pri svojih odpočitju. O drznem pobegu omenjene šestorice objavljajo italijanski listi zelo izbrpna poročila.

— **Levinja napadla krotlika.** Iz Parme poročajo: 38letna krotlika zver Jolanda Orefi iz Reggia Emilia je zapostavljena v cirkusu, ki je taboril te dni v Parmi. Ko se je približala Levinji, da bi ji dala kos mesa, jo je Levinja s šapo opazila s takšno silo, da se je morala Orefelova zaradi občutnih ran na desnici zateči v bližnjo bolnišnico.

profesorja, Vidovdanska c. 9; Boštjančič Jozefa, s. Elekta, 50 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pav., Slomškova ul. 20; Grad Danijela, 10 let, hči trgovca, Jarska c. 72; Oražem Jospin, 44 let, župnik, Toplice pri Novem mestu; Vidmar Franc, 87 let, rudniški paznik v p. Vidovdanska c. 9; Samotorčan Helena, roj. Škof, 82 let, silvilja, Viska ul. 32; Jerman Martin, 44 let, trgovec, Puharjeva ul. 3; dr. Kramer Albert, 61 let, novinar, Akerčeva ul. 15; Anžlin Katarina, roj. Schmid, 85 let, vdova po gostilničarju, Vidovdanska c. 1; — V ljubljanski bolnici so umrli: Ercker Janez, 70 let, krošnjar, Sv. Florijana ul. 27; Širok Katarina, roj. Merič, 70 let, vdova po žel. zvan. Predločeva ul. 8; Kosec Jozefa, roj. Stamoč, 58 let, razvalka »Slovenca«, Vel. čolnarska ul. 10; Peric Andrej, 60 let, delavec, Pughjeva ul. 8; Okorn Jozefa, roj. Jeretna, 69 let, žena posestnika, Kulejska ul. 4; Bonča Marija, 52 let, žena delavca, Rote pri Logatcu 154; Klepec Anton, 55 let, posestnik, Kloter l. obč. Gradec pri Cermolju; Zajc Anton, 40 let, mesar, pomočnik, Zaloška c. 45; Peric Anton, 65 let, kamnoseki pomočnik, Na Prevalju 72; Cvetrežnik Nada, roj. Bandelj, 32 let, žena kroj. mojstra, Milčinskega ul. 63.

— **Iz zanimiva gledališka večera.** Maturanti klasične gimnazije uprizorijo v ponedeljek 7. in v petek 11. junija, obakrat ob 19 v frančiškanski dvorani Škofljevo dramo »Kralj Oidipus«, ki jo je priredil za gledališki oder inspektor A. Sovre. Igro je režiral član našega gledališča E. Gregorin.

— **Iz Naznanite sobe!** Mestno županstvo se vedno zlasti v sredini mesta nujno potrebuje več čedno opremljenih sob za nastanitev oficijev in uradnikov. Kdor koli ima kako primerno sobo, naj jo takoj naznanj mestnemu odpravnštvu v sobi št. 23 v III. nadstropju magistratnega poslopja za Robbovim vodnjakom.

— **Iz Ponovitev Tomčeve kantate.** V sredo, dne 2. junija se bo ponovila Tomčeva kantata za soli, zbor in orgle, tokrat bo izvedba v ljubljanski stolnici. — Solista (Franjo Golobov in Julija Betetta) ter mešani, ženski in moški zbor Glasbene Matice bo spremljal na orglah naš prvi orgelski virtuoz monsignor Stanko Premrl. Tomčeva kantata je napisana s spremljevanjem orkestra ali pa s samostojnim spremljevanjem orgel in v tej obliki se bo izvajala prihodnjo sredo. — Delo je veličastno in bo imelo v cerkvi prav gotovo velik čen ne še večji uspeh, kakor v koncertni dvorani. Začetek koncerta bo točno ob 7. uri večer. Vodstvo koncerta je v rokah ravnateljja Mirka Poliča. — Predprodaja se vrši v Knjižarni Glasbene Matice.

— **Iz Troje znamenitih del simfončne literature.** Je na sporedu XV. simfončnega koncerta, ki bo pod vodstvom dirigenta Nika Stritofa v ponedeljek 31. t. m. ob pol 7. uri večer v veliki unioński dvorani. Na sporedu so naslednja dela: Novak, »Slovaška suita«, ki ima

naslednje odstavke: V cerkvi, Med otroci, Zaljubljenca, Na plesišču, V noči. Nato je na sporedu Zandonajeva Trentinska rapsodija in Čajkovskega Koncert za klavir in orkester v b-molu op. 23. Klavirski part tega znamenitega koncerta bo izvajal najodličnejši pianist Anton Trost. Opozarjamo, da so na razpolago še sedeži po različnih cenah kakor tudi stojšča. Dobe se v knjižarni Glasbene Matice. Ponovno pa opozarjamo na točen začetek ob pol 7. uri večer.

— **Iz Košnje trave na bregovih Ljubljane.** Je mestna občina ljubljanska za letošnja oddala ter so mestni čuvaji dobili nalogo, da slehernega, ki ni upravičen kositi ali žeti ob Ljubljani, naznanijo mestnemu poglavarstvu, ki bo kršitelje klicalo na odgovor.

— **Iz Samu še danes in jutri bo odprta umetnostna razstava pisatelja in slikarja Eda Deržaja v zgornjih prostorih Obersnelove galerije na Cesti Arrielle Rea.** Na ogled je postavljenih 31 upelih akvarelov in 18 olj. Ogled neprekinljivo od 8. do 18.30.

— **Iz 60 letnice maturo na ljubljanskem učiteljskem prazniku.** Je letošnja dva tovariša: g. Josip Christof, ustanovitelj in prvi direktor znane ugledne trgovske šole v Ljubljani, zdaj v pokouju, in gosp. Emanuel Josin, blagajnik in pisarniški ravnatelj finančne direkcije, zdaj v pokouju. — Jubilatoma iz srea želimo prav zdrav, miren in zadovoljen življenjski večer!

— **Iz Točimo odlično belo vino buorgundec in amabile passito.** Gostilna »Lovšine, Gradišče št. 13.

— **Iz Prihodnji koncert komornega zborja.** bo v petek, dne 4. junija v veliki filharmonični dvorani. Na tem koncertu bo izvajal pianistični par: Rio in Gregoria Nardi izključno le dela, ki so napisana za dva klavirja. Zastopani so na sporedu naslednji skladatelji: Mozart, Schumann, Chopin, Clementi, Brahms in Fante. Oba umetnika sta sijajno uigrana in stalno koncertirata na dveh klavirjih. Na koncert opozarjamo. Predprodaja se vrši v Knjižarni Glasbene Matice.

— **Iz Tečaj za električno varjenje na Drž. tehniški srednji šoli v Ljubljani.** se bo pričel v ponedeljek 7. junija ob 14. v šolski varilnici (delavniško poslopje). Ker je še nekaj prostih mest sprejema šolska uprava naknadne prijave še do 4. junija.

— **Iz Mestna ambulanca** bo zaprta v sredo dne 2. junija zaradi snajenja prostora.

TOLAZBA
Polnoč je že davno odšla.
— Ali se ne bojite hoditi ponoči domov?
— Vzdihne gostoljubljen gospodar.
— Ne, niti najmanj. — odgovori hraber gost.
— To me zelo veseli. — vzkligne gospodar ves vesel. — Bal sem se že, da ostane te tu do jutra.

Zaključna številka „Našega roda“ Priljubljeni mladinski list je v svojem 14. letniku pritegnil tudi nekaj mladih sotrudnikov

Ljubljana, 29. maja. Med mladino tako priljubljeni list »Naš Rod«, je s svojo 10. številko, ki je izšla iz tiska te dni, zaključil 14. letnik svojega obstoja.

Tudi ta številka se odlikuje po pestri, mladini primerni in za mladino zanimivi vsebini. I. Klas je prispeval odlomek iz mladinskega romana »Zamorček pripoveduje«, ki je povzležen s tremi slikami T. Kisa. Ljkeno Urbančič pripovedni spis »Potepuhi«, Milica Kitek pripovedni spis »Jurkica in poček«, ki ga je ilustrirala Marija Vogelnikova. Peter Petrovič narodno pripovedko »V Iščičnem tolmunu«, dr. Janko Lokar poučni spis »Kako se ptič godinja«, Viktor Pirnat na poučni spis »Ognjeniki v Italiji«. Mladi pesnik Srečko je zastopal s pesmicama »Sultanek na vaku« in »Sredi polja«. Nadalje so še pesmi Gustava Strniše »Junij«, Iva Peruzia »Fejdica se pogovarja s punčko« in Staneta Vračka »Noč«.

V rubriki »Drobne zanimivosti« so kratki poučni sestavki o kulturnih rastlinah, strupenih rastlinah, strupenih kačah, nafti in »belem premogu«. Nadalje je za zaključek objavljenih še nekaj smešnic in rešitev križanke iz 9. številke.

Ob tej priliki naj omenimo tudi hvaljevredno dejstvo, da je uredništvo »Našega Roda« pritegnilo s sodelovanju tudi skupino mladih resda najmlajših sotrudnikov. Med njimi je Ljkeno Urbančič, ki je prispeval v zadnjih številkah tri pripovedne spise v prozi. Brančko Stane in Srečko na vsak po 5 prispevkov v vezani besedi.

Ljkeno Urbančič je opozoril nase tudi že z nekaterimi podlistki, ki so bili objavljeni v »Jutru«, »Ponedeljskem Jutru« in »Slovenskem domu«.

V 14. letniku so v »Našem Rodu« sodelovali tudi priznani pisatelji in pesniki. Novinar in pesnik Stanko Kosovel je prispeval pesem »Muho«, pesnik Ivo Peruzzi dve pesmi, pesnik in pisatelj Gustav Strniša 5 prispevkov v vezani besedi in tri v prozi. Novinar in pisatelj Davorin Ravljen dva pripovedna in en poučni spis, pisateljica Ana Slokanova en pripovedni spis in en prevod.

Od tujih umetnikov so zastopani med drugim Lev N. Tolstoj, I. S. Turgenjev in Leonardo Da Vinci. Slike so napravili slikarski umetniki Oton Gaspari, France Miheč, Tine Kos in Marija Vogelnik. Štirinajsti letnik »Našega Roda« obsega kakih 150 strani in ima, kakor vidimo, pestro in zanimivo vsebino. Izhaja v Ljubljani med šolskim letom in ga izdaja Učiteljska tiskarna v uredništvu Ivana Tavčarja.

Ob tej priliki naj čitatelje še opozorimo, da je v 10. številki »Našega Roda« Učiteljska tiskarna v Ljubljani razpisala nagrado 500 lir za najboljšo mladinsko povest, ki jo je predložiti najpozneje do 25. avgusta t. l. Povest mora biti pisana življenjsko stvarno in mora imeti umetniško vrednost obsega naj približno 2 tiskani polji (32 strani) formata »Našega Roda«. Pisatelj bo prejel poleg nagrade običajni honorar. Rokopis naj se predloži z geslom v Učiteljski tiskarni (Francišanska ulica 6).

— mir.

Trebnje

— **Poroča.** V cerkvi sv. Marijete sta se v ponedeljek poročila gđ. Pavla Travnik, hčerka posestnika in čevljarkega mojstra in Anton Gričar, pos. sin. Mladima zakonca vso srečo!

— **Deset sinov!** Zakonca Anton in Julijani Slak iz Dobriča, ki se rodil deseti otrok — deseti sin! Krščen je bil na ime Boris. Desetemu bratu v življenju — vso srečo!

— **Utonila je.** Pri prehodu pri trebanjskem mlinu preko brvi čez Tomenico je po nesreči padla v narasli potok priletela Neža Urbančič iz Krške rebrl. Oblasti so ugotovile, da gre zgolj za nesrečo.

— **Umrl.** Zadnji čas sta umrla v Trebnju: Martin Uhan, pos. iz Rodin, star 71 let. Umrl je v vlakcu med prevozom v bolnico Gregor Kramar, železničar v pokouju, star 76 let. Blag jim spomin!

GLEDALIŠČE

D R A M A
Sobota, 29. maja: Zaprt.
Nedelja, 30. maja, ob 15: V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Ponedeljek, 31. maja, ob 16: **Princeska in pastirček.** Izven. Zaključena predstava za GILL.

O P E R A
Sobota, 29. maja: Zaprt.
Nedelja, 30. maja, ob 17: Vnebovzetje B. D. M. Oratorij. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Ponedeljek, 31. maja: Zaprt.

H. Sattner: »Vnebovzetje B.D.M.« Oratorij. Besedilo: dr. Mihael Opeka. Sodelujejo solisti, orkester in zbor. Solisti: Heybalova - sopran, Golobova - alt, Lipušček -

tenor, Dolničar - bariton, Lupša - bas. — Dirigent: Anton Neffat, zborovodja: R. Simoniti.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik števil. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všeto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki robanci (žamane), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; trda razžagana drva 40 lir za stot; enotno mllo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

MALI OGLAS!

POZOR! Rabljene čevlje, otroške sneške in gamaše kupujem. — Klavžer, Vošnjakova ulica št. 4.

KOLESA — moška in ženska — književna »Promete«, nasproti križanske cerkve.

Iz zgodovine pošte v naših krajih

Okrog 450 let od ustanovitve pošte v Avstriji — Redna pošta je bila uvedena v Avstriji šele v 16. stoletju

Ljubljana, 29. maja. Pošta sicer ni pridobitev našega časa, ni pa tudi tako stara ustanova, kakor se morda zdi ljudem, ki sploh ne pomislijo, kako temeljito so se spremenile razmere v enem samem stoletju. Samo po sebi se razume, da pošta ni bila takoj v začetku urejena tako kakor je v novjšem času, ter da ni tudi prevzemala enakih nalog. Njen ustroj se je izpopolnjeval in razširjal. Predvsem pa moramo upoštevati, da se je poštna organizacija razvijala vzporedno z razvojem prometnih sredstev.

Prva poštna služba v Avstriji

Prva poštna služba je bila ustanovljena v Avstriji v dobi Maksimilijana. V začetku so prenašali vesti hitri sliki. Ta služba je bila uvedena l. 1496; tedaj so hitri sliki začeli prenašati uradne novice od državne meje do Dunaja. To je bila torej obveščevalna služba v pravem pomenu besede. Kljub temu je v tem že začetek poznejše močnejše poštne organizacije. Redna poštna služba je pa bila uvedena v Avstriji šele v 16. stoletju. Nadvojvoda Karol je odredil 17. marca 1572 redno poštno službo, to je prenašanje vesti po slihi, tekačih, med Gradcem in Ljubljano. Vedeti pa moramo, da tekači niso hodili vsak dan na pot, temveč vsak četrty dan. Prenašali so tudi zasebna pisma, ne le uradna. Od uvedbe pošte so imele korist posamezne dežele in ker je Kranjska dobila pošto, je morala tudi kaj prispevati za to. Kranjski deželni stanovci so prispevali 21. oktobra 1573 po 2000 goldinarjev na leto.

Razvoj prve poštne službe na Kranjskem

Vzdrževanje pošte ni bilo tako lahko tudi v začetku. Kakor rečeno, deželni stanovci so prispevali, odnosno dovolili najprej po 200 gld., toda ta podpora je bila namenjena samo za pošto med Gradcem in Ljubljano in l. 1578 je zahteval nadvojvoda še podporo po 300 za novo poštno progo med Ljubljano in Mariborom. Na tej poti bi se že posluževali konj. Podatke o uvedbi poštne službe v naših krajih in druge zanimivosti so zgodovinarji nabrali v deželnem arhivu in iz spisov starejših zgodovinarjev. Uporabljali so tudi Valvasorjeva poročila. »Donesek k zgodovini pošte na Kranjskem« je napisal A. Kobler v »Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko« 1893. O pošti na Kranjskem je pisal tudi Iv. Vrhovec leta 1888 v Ljubljanskem zvonu. Iz zgodovinskih virov je razvidno, da so kranjski stanovci odbili zahtevo nadvojvode, naj bi dežela prispevala tudi za vzdrževanje pošte med Gradcem in Benetkami. To poštna zveza je bila uvedena l. 1594. Kranjski deželni stanovci bi naj prispevali po 200 gld. na leto. Kljub temu so deželni stanovci sprevideli, kako koristna ustanova je pošta ter so l. 1588 pristali na nadvojvodo zahtevo. Med Gradcem in Benetkami je bila uvedena ježna pošta. Predlogov, naj bi dežela prispevala za nove poštne zveze, pa s tem še ni bil konec. L. 1588 je prispeval v Ljubljano »dvorni postar« Ivan pl. Parr (grof). Izrazil je željo nadvojvode, naj deželni stanovci dovolijo za izredno pošto 300 gld. ali 200 tolarjev. Ta poštna zveza je pa bila namenjena le za prenašanje uradnih poročil, to se pravi poročil deželnih uradov in vicedoma. Deželni stanovci se niso mogli takoj odločiti, ali so pozneje sprejeli predlog, ni znano. Ugotovljeno pa je, da so deželni stanovci prispevali po 200 gld. za bežečo pošto in zato jim je nadvojvoda v zahvalo podelil 26. novembra 1589 svobodščino, da so smeli kranjski plemiči s svojimi uradniki in posli odlašati poštne prosta pisma in ordinari in extraordinari.

Težave prve poštne službe

Ko je bila uvedena redna poštna služba, je bila redna prav za prav le po uvedbi, sicer pa bila neuredna. Upoštevati je treba, da so bile v tistih časih prometne razmere zelo slabe. Rimske ceste so bile zelo zanemarjene in mestežke opuščene, srednjeveški cestni, ki bi zaslužile ime cesta v današnjem pomenu besede, pa ni bilo. Kakor so bile slabe ceste in potovanje nevarno (saj je bila tedaj še doba roparjev), tako da so bili zelo težavi prenoči čez reke. Mostov je bilo malo, prevoz s brodovi je pa bil onemogočen, ko je voda zelo narasla. Tako niso upali voziti čez Savo brodarji pri Črnučah. V tistih časih se ni bilo mostu med Črnučami in Ježico — Prav tako se ni bilo mostu pri Sv. Jakobu ob Savi. Tudi, ko voda ni bila previsoka, niso mogli kadarkoli čez vodo, kajti brodarji niso oprezali na slehernega potnika

dan in noč. Tako zvezo iz zgodovinskih virov, da se je l. 1584 ljubljanski poštni upravitelj Fr. Leberwurst moral opraviti, vati pri nadvojvodi, ker poštni hlapec ni mogel priklicati pri Sv. Jakobu nobenega brodarja, da bi ga prepeljal čez Savo. — Leberwurst zaradi tega ni ostal nič dolžan brodarjem v Črnučah in pri Sv. Jakobu; poklical ju je, da se opravičita. Izgovarjala sta se da do 10. avgusta 1584, ko je šla prva pošta iz Ljubljane k Sv. Jakobu, še ni bilo ukaza, da mora brodar čakati na pošto in da so brodarji hlapci že odšli domov. Poštni upravitelj jima je velel, naj prihodnje opravljata službo toč in dan, da se pošta ne bo zadrževala; no je dolžan zlasti črnuški brodnik, ki ima brod v fevdu od nadvojvode.

Glavna poštna postaja v Ljubljani

Za Kranjsko je bila glavna poštna postaja v Ljubljani. Ljubljana je imela poštno zvezo z Benetkami in Gradcem. Na jug je poštna proga držala skozi Notranjsko, Vrhniko, Logatec in dalje skozi Gorizijo. Na sever je pa poštna proga držala po Gorenjskem in na Brdu je bila edina poštna hiša na Gorenjskem. Iz Benetk je prihajala pošta v Ljubljano ob torkih, iz Gradca pa ob četrkih. Razen tega se je pa Ljubljana imela poštno zvezo še z vzhodom, s Karlovcem. Proga je držala skozi kraje: Višnja gora, Trebnje, Novo mesto in Metlika. Med Ljubljano in Celovcem ter med Ljubljano in Fiumo ni bilo redne poštne zveze, tekači so prenašali poročila le po potrebi. Precej zgodaj je dobila Ljubljana poštno zvezo s Triestom, 29. januarja l. 1688. To pošto je prevzel v zakup baron V. Z. Strobelhoff. Pogodbo je podpisal s Dominikom dell' Argentom, pooblaščenec mestnega sveta v Triestu. — Vse omenjene prvotne poštne zveze je vzdrževala dvorna katedrala v Gradcu s poštino in prispevki dežel. Pač pa je kranjska dežela skrbela sama za dolensko pošto.

Pošta v 18. stoletju

Cesar Jožef I. se je poznal na ustroj pošte. Njegova zasluga je, da so bile odpravljene nekatere pomanjkljivosti. — 12. aprila 1706, je izšel cesarjev odlok, da poštari ne smejo biti odsotni nad tri dni, ter da morajo poštne posle opravljati sami, ne da bi jih prepuščali uslužbenec ali komu drugemu. Predpisano je bilo tudi, da morajo biti postiljoni dobri katoličani in zanesljivi uslužbeni. Brez poštarjevega dovoljenja niso smeli menjati službe. Vsak poštar bi naj imel po 6 konj za vožnjo in ježo in po dva vozova, »kolesljac« z vso opremo. Pošta se ni smela dolgo muditi na postajah in nihče ni smel zadrževati stafet. Predpisi so govorili tudi o tem, naj občinstvo ne zasramuje poštarjev, ne graja in pretepa, če poštar komu ne more postreči takoj s konji. Poštar je smel poklicati na pomoč gosposko, če ga je kdo napadel zaradi konj. Plemičem

Sofija ima nad 400.000 prebivalcev

Iz poročila sofijskega župana ing. Ivanova na seji občinskega sveta

Sofijski župan ing. Ivanov je na prvi seji občinskega sveta v novem poslovnem letu obširno poročal o delu mestne občine. Tudi v lanskem poslovnem letu je bilo delo sofijske mestne občine zelo razgibano. Župan je naprejal poročal o gradbeni delavnosti. Tudi v Sofiji primanjkuje stanovanj, toda mestna občina bo v doglednem času stanovanjsko budo omilila. Še letos poleti bo zgrajenih v mestu 140 novih stanovanjskih hiš, večinoma v zapadnem delu mesta. Posebno pozornost posveča mestna občina gradnji delavskih stanovanj.

Razvoj Sofije do njenega sedanjega obsega sega komaj dobrih 50 let nazaj. Leta 1878, je štela Sofija komaj 20.000 prebivalcev, zdaj pa jih šteje nad 400.000. Lani v decembru so jih našli 421.000, pri tem pa niso bili vštetih začasno v mestu bivajoči ljudje, ker bi imela sicer Sofija pol milijona prebivalcev. O bolgarski prestonici pravijo, da raste, pa se ne stara, in to je točno. V zadnjih 20 letih se je v Sofiji mnogo zidalo, toda vse tako, da novo ne moti starega, staro pa ne novega. Vse je združeno v harmonično celoto. Za bodoči razvoj Sofije je izdelal obsežne načrte draždniki profesor dr. Muesmann. Po teh načrtih se bo vrtis harmonične celote še poglobil. Že zdaj bi pa lahko nazvali Sofijo z njenimi lepimi parki in nasadi mesto vrtov.

Iz županovega poročila je nadalje raz-

vidno, da je zdravstveno stanje sofijskega prebivalstva ugodno. Število rojstev je padlo za 0,2%. Tudi na kulturnem polju je dosegla mestna uprava celo vrsto uspehov. Število knjig v mestni knjižnici je naraslo od 25.000 na 55.000. Tudi na socialnem polju se je mnogo delalo. Zadnja akcija za zimsko pomoč je vrgla v denarju in blagu okrog 12 milijonov levov. Posebna skrb je bila posvečena otrokom. Mestna občina je vzdrževala šest poletnih otroških domov, v katerih je imelo brezplačno hrano in stanovanje 1350 siromašnih otrok. Pri tem delu pomagajo mestni občini tudi šolske oblasti. Brezplačne obede je dobivalo lani 4650 šolskih otrok. Sofija ima 12 otroških igrišč, kjer je prostora približno za 2.000 otrok. Tudi ti otroci so dobivali večinoma brezplačne obede.

Poštnina

Poštnina je bila precej visoka. Cesar Karol jo je l. 1722 še zvišal, tako da je znašala pošto pri ježi od vsakega konja 2 groša več, od navadnega pisma, ako je prišlo od poštne postaje, ki so dajale erarju porto, krajcar več, od drugih pošt cel 3 krajcarje več. Razen tega je cesar tedaj omejil poštne svobodščine, tako da so bila pošto prosta poštnine le uradna pisma — »ex officio«, od drugih »navadnih« uradnih pism je pa moral sleherni plačevati poštino in tudi duhovščina ni bila izvzeta. Pač pa so se posluževali proste poštnine ministri s svojimi ženami in otroci, dalje državna pisarna, državni dvorni svetniki, in prosjaški samostani (franciškanski itd.). Po tem zvišanju poštnine ljubljanska pošta ni več prejela deželne podpore po 200 gld., ni pa tudi odpošiljal poštine prostim pismom, ki bi jih odpošiljali člani deželnih stanov in njihovih uslužbenec. Deželni stanovci so prosili za obnovitev svobodščine, a zaman.

Potovanje s poštnimi vozovi

Do l. 1730 je prihajal voz za prevažanje potnikov in prtljage razen redne tedenske »ježne pošte« (ki je prenašala pisma med Gradcem in Ljubljano), tudi le enkrat na teden. Prevornik je prihajal v terek opoldne v Ljubljano, vračal se je pa v Gradec šele v ponedeljek zjutraj. Voznina potnikov s prtljago do 50 funtov je znašala iz Gradca do Ljubljane 5 gld., za drugo blago so pa plačevali po 1 gld. 15 kr. za stot. Če ni bilo potnikov, je prevornik lahko ostal doma. Cesar Karol je l. 1730 izdal odlok naj zaradi trgovine s Triestom začne hoditi ježna pošta s pismi iz Gradca v Trieste in v nasprotni smeri po dvakrat na teden. Razen tega so začeli zaradi velikih sejmov v Triestu voziti trije redni postiljoni na teden iz Ljubljane, in sicer prvi v Trieste, drugi v Gorizijo in tretji v Fiumo. Voznina do Trieste in Gorizije je znašala 3 gld., do Fiume pa 4 gld. Prevoz je oskrboval ljubljanski mešan Sartori. Strogo prepovedano je bilo prevažati kmetov in konjskim mešetarjem ljudi po glavnih cestah — konkurenca torej ni bila dovoljena. — L. 1738 je bil izdan odlok, ki je po njem poštna proga šla iz Karlovca namestno skozi Krapino skozi Ljubljano. — Poštne razmere v naših krajih so bile zelo primitivne tudi še v dobi Marije Terezije, ko je bilo sicer precej izpopolnjen, toda po polnejšo poštno službo smo dobili šele v prejšnjem stoletju, ko se je razvil železniški promet.

NIČ ČUDNEGA

— Soseda trdi, da je osivela v enem dnevu.
— Da, to je bilo takrat, ko si je nehala barvati lase.

Ameriško letalo, ki so ga sestrelili naša lovška letala med napadom na Cagliari

Ena žena in šest mož

V Pragi je bila nedavno poveljena lepa 30letna žena in prepeljal so jo morali v bolnišnico, kjer so jo takoj operirali. Ko je bila še onesveščena, so hoteli obvestiti njene sivoce. V njeni ročni torbici so našli beležnico, v njej pa naslove šestih mož, bivačih v raznih mestih. Misleč, da gre za njene sorodnike ali prijatelje, so vse obvestili o nesreči. Veliko je pa bilo začudenje v pisarni, ko se je pojavilo po vrsti vseh šest mož, in ko so vsi vprašali po svoji ponesrečeni zakonski ženi Idi Zeigler, se je izkazalo, da so bili vsi pravilno poročeni z njo.

Podjetna Ida Zeigler je bila po poklicu potnica neke tvornice šivalnih strojev. Po raznih mestih se je seznanila s svojimi poznejšimi zakonskimi možmi, in z vsemi se je v redu poročila. Ker je mnogo potovala, je živela navadno pri vsakem možu po 14 dni, potem se je pa preselila k drugemu, če jo je pot zanesla po opravkih v določeno mesto. Najbolj čudno pa je, da je

imela poleg šestih zakonskih mož in gospodinjstev v nekem sedmem mestu še najeto sobo, kamor je hodila počivati, če je bila utrujena in naveličana zakonskega življenja. Človek bi mislil, da se bodo v takem primeru moške stekli ali vsaj pošteno sprli. Toda možje Ide Zeigler so udano v svojo usodo sprejeli vest, da jih je kar šest. Drugačnega mnenja je bilo seveda sodišče, ki je vseh šest zakonskih zvez razveljavilo. Ida pa je morala iz bolnišnice v zapor. Tu se bo morala odločiti, ali bo sklenila z enim svojih bivših mož nov veljavno zakonsko zvezo ali ne.

Grčija preskrbljena s kinom

Grčija potrebuje za zatiranje malarije vsako leto precej kinina. Nekaj ga je dobila od mednarodnega Rdečega križa in tako je za leto dni dobro preskrbljena. To je posebno važno, kajti zaradi vojne je uvoz kinina in drugih zdravil v zadnjih treh letih zelo otežkočen.

Križanka št. 78

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14				15	16			17	18			
19				20	21			22	23			24
	25			26		27		28	29			
30	31			32		33		34	35			
36	37		38			39		40		41	42	
43	44		45			46		47		48	49	50
51			52		53			54	55		56	
57			58		59			60		61		62
63								64			65	

Besede pomenijo:

Vodovarstvo: 1. velika četveronožna žival, 6. gorovje v centralni Aziji, 10. industrijski kraj v okolici Celja, 14. začetek predgovor, 15. del glave, 17. delo, ki po plača kmečki trud, 19. trpni način, 21. načelno znamenje; vzmenirjenje pred nastopom, 22. trinogi, nasilje, 25. izreki, staine fraze, 27. najboljši del, cvet družbe, 29. četvrti prah, 31. gorovje ob severnem delu bivše jugoslovanske-bohgarske meje, 33. računska osnova (množina), 35. reka v severni Rusiji, 36. egipčanski solni bog, 38. nevedneži, topoglavci, bebec, 40. arabski poglavari, 42. nikalnica, 43. češka pritrilnica, 45. gorovje v severni Afriki, 47. prapreivalci vzhodne obale Adriatika, 49. dva enaka soglasnika, 51. pravilo, nauk, trditve, 53. departement in pritok Oise v Franciji, 55. izumrlo mongolsko plemo, 57. nauk o nravnem življenju, 59. nravnstvena prepričanja in stremjenja, 61. sredstvo za izdelovanje barv, 63. močen osvetljevalec, 64. rastlina z zelo grenkim okusom, 65. visoka vzpetnina, hrib.

Navpično: 1. je obenem tudi prodaja, 2. pripadnik plemena pod 55. vodovarstvo, 3. dunajski filmski komik, 4. odredbe, zapovedi, razglasi, 5. začetek abecede, 6. gmotna sredstva, denar, 7. tuje žensko ime (množina), 8. materine, 9. žito, 10. mesto

v Južni Srbiji, 11. zemljišče, 12. jajčaste oblike, 13. tvorniška znamka kreme in mila, 16. zemljepisni pojem, 18. latinski veznik, 20. najvišja upravna oblast v državi, 22. najmanjši delci, 24. denar, 26. žensko ime, 28. hunske poglavari, 30. prtljaga, popolna oprema, 32. mesto v bližini Chicago v Sev. Ameriki, 34. glavno mesto Armenije, 37. žensko ime, 39. ženin oče, 41. azijska visoka planota, 44. pogled, upoštevanje, 46. sveženj neomlačnega žitnega klasja, 48. mestece pod Fruško goro, 50. denarna vrednost, 52. veznik, 54. konec pesi, 56. vrsta prsti; zemlja, 58. sredi jame, 60. italijanski spolnik, 62. iridij.

REŠITEV KRIŽANKE ST. 77

Vodovarstvo: 1. solidaren, 9. Al. 10. novine, 11. tik, 13. nabob, 14. Igor, 16. leto, 17. rasem, 19. zel, 20. Arinos, 22. ne, 23. hladen, 26. otekel, 28. rt, 30. anilin, 32. era, 34. Irene, 35. Pepi, 37. apel, 38. Enare, 40. aaa, 41. Lerida, 3. lk, 44. Iravadi, 46. Tamatun, 48. ar, 50. nemore, 51. rov, 52. kinin.

Navpično: 1. satira, 2. oligarh, 3. in, 4. Don, 5. aval, 6. ribez, 7. enoten, 8. neboleč, 12. kosilo, 15. Renata, 18. Močeni, 21. sekira, 24. nelepa, 25. prepelčar, 27. Ilneal, 29. trener, 31. nelakomen, 33. aparat, 36. Erivan, 39. Edamec, 42. Adami, 43. Itom, 47. Uri, 49. ro.

GEORGES OHNETI

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

— Ah o tem mi nikdar ne govori. Zdi se mi, da smo se vrnili v čase stare romantike. Pomisli prosim, da se je zglasila tu pri meni tista mlada žena s svojim tantom...

— Kaj poveš!

— Da. Spremljal ju je doktor Augagne. Saj veš, tisti lepi črnolasec. Prišli so pod pretvezo, da se hočejo grofu in meni zahvaliti za podporo, ki jo je dobila bolnišnica v Saint-Remy. Lahko si misliš, kako sem jih sprejela. Nihče bi ne bil domil o meni, da sem rojena grofica od korenin svojih kostanjevih las do nohtov svojih krasnih nožic. Lahko si ponosna, da imaš prijatelja, ki zna tako imenitno posnemati dame iz visoke družbe. Ta mala je bila kakor moja komornica.

— Kaj je pa hotela od tebe?

— Svojega moža. Da, draga moja, prišla je k meni po svojega moža, kakor hodijo ljudje v urad za najdeno stvar po izgubljenem dežniku. Začela je

nekoliko zaničljivo, toda jaz sem ji hitro odstrigla grebenček. Saj me poznaš. Potem je pa izpremenila taktiko. Solze v očeh in usta polna prošnje. S tem je pa zadel pravi tako kakor s svojo nesramnostjo.

— Ali si rekla: Pojdi v samostan, Ofeleja?

— Tako je, draga moja. Mar mi ga je izročila v varstvo, tega svojega Kristijana, ki je bil prej moj Kristijan? To je ubogo jagnje. Z enim samim pogledom nanj sem se prepričala, da sploh ne bo znal obdržati tega lahkoživca, ki je vaju čisto drugačnih užikov. Saj je tudi umetnost prikleniti nase in razvedriti mladeniče, ki prihajajo k nam ženskam z neozdravljivim dolgočasjem. Če bi ji vrnila tega njenega tepca — kaj neki bi počela z njim? Kaj kmalu bi jo zapustil zavoljo druge. Bolje bo torej, če jo zapusti zavoljo Etienne.

— Toda ti ga ljubiš.

— Ah, ne! Naveličala sem se ga, zopern mi je postal. Hočem mu pa dati še eno lekcijo, temu fantiču, in sicer pošteno.

— Kaj torej nameravaš z njim?

— Jaz? Napraviti hočem iz njega popolnega idijota... Potem ga bodo pa zopet lahko vzeli, če se jim bo sploh zdelo vredno.

Mauduitova je bila sicer že vajena cinizma ženščin in z njimi navadno občevala vendar je pa zadržala pri teh besedah. Iz njih je odmeval ves prirojni odpor vlačuge proti poštenim ženski, upor nesramnosti proti čistosti, upor plazilca, ki hoče okruniti lilijo. Mauduitova je bila v splošnem sočutna ženska in zato je poskusila potolažiti gnev

svoje neizprosne prijateljice in sicer s tem, da bi vzbudila bojazan glede njenih osebnih koristi.

— Toda, dragica moja, pazi, da ne boš po nepotrebnem vzbujala suma tega svojega grofa. Če bi slučajno kaj opazil...

— On? Ni nobene nevarnosti. Zaupa mi v vsem in neomejeno. Ukrotila sem ga že prvi dan. Porečem mu kratko malo: Storite to... in storjeno bo. Skratka, to je dobro zdresirani kužek. Sicer pa, saj ga nočem z ničemer nadlegovati. Privoščiti si hočem samo nedolžno zabavo, da bom nekoliko pomučila tega bedastega Kristijana in to bo vse. Grof seveda tega ne bo zvedel. Nasprotno, dobrikala se mu bom, skrbela bom zanj in pripravim ga tako daleč, da pojde čez leto dni z menoj pred oltar v tisti svoji zanikarni deželi, ki jo potem takoj zapustiva in se nikoli več ne povrneva tja. Kupiva palačo na Champs-Élysées. To bo knežji dvorec, kjer bom sprejemala umetnike, učenjake in politike. Ščasoma se bo krog mojih prijateljev razširil in potem bom morala seveda sprejemati tudi dame. Z možkim gre to vedno zelo lahko... saj zadostuje bogato obložena miza, z ženskami je pa križ... ker so tako muhaste. Toda malo zvijače in prijetne družbe mi bo pomagalo premagati tudi to oviro. Začeti nameravam seveda z damami dvomljivo slovesa, potem jih pa polagama postavim pod kap in končno bom sprejemala samo čistokrvne dame.

— Kaj boš pa prav za prav počela z vsemi temi ljudmi? Saj se boš do smrti dolgočasila v njihovi družbi.

— Ne, draga moja, občutek nadvlade nad tako družbo je najslajši. In skokiti naravnost v najboljšo pariško družbo, kako krasna zmagaboj to zame!

Vrhem se v to z vso svojo strastno vneto.

Mauduitova je uprla v Etienne svoj bistri pogled, zmajala je z glavo in odgovorila:

— Zdaj pa res vidim, da si pravi demon, draga moja. Zdi se mi, da boš končala še na politični poti.

Etienne se je veselo zasmejala.

— Kdo ve, morda postanem celo zgodovinska osebnost.

— In pravico boš imela od tega. Saj si dvignila v javnost že dovolj prahu.

Njun pogovor je prekinilo tiho trkanje grofa Steingela.

— Dragica moja, — je dejal grof že na pragu, — v salonu čaka Kristijan Vernier, ki bi rad govoril z vami.

— Ah, da, saj vem, za kaj gre... Če se ne motim, ste bili nekdanji namenjeni dragi prijatelj.

— Da, namenjen sem bil v Fontainebleau kupiti vam sedlo, ki ste si ga tako želeli...

— No, dobro, pa pojdite, danes ste prosti...

— Na svidenje zvečer.

Po njegovem odhodu se je Etienne obrnila k Mauduitovi.

— Vidiš kaj sem ti rekla? Počakaj me tu. Evo ti cigaret, lahko se boš kratkočasila s kartami in tudi sherry imaš na razpolago. Jaz pa grem na svoj vojni pohod.